

F.1-2. számú

Trolibusz Jelzési és Forgalmi Utasítás

Összeállította: BKV Rt Trolibusz Üzemigazgatóság

Budapest, 2005. április 28.

I . F E J E Z E T

Az utasítás tartalma, hatálya, jóváhagyása, módosítása, kezelése, értelmezése

1. Az Utasítás tartalma

A közúti közlekedés szabályait a KRESZ határozza meg. A trolibusz-közlekedés Jelzési és Forgalmi Utasítása (továbbiakban: Utasítás) tartalmazza mindazokat a szabályokat, amelyek a trolibusz-utASForgalom, valamint a trolibusz üzemviteléből, üzemfenntartásából adódó forgalmi feladatok elvégzéséhez szükségesek.

2. Az Utasítás hatálya és ismerete

Az Utasítás hatálya kiterjed valamennyi közforgalmú trolibuszvonlra, garázsmenti útvonalra, kezelő vonlra, valamint a közforgalom számára meg nem nyitott - a társaság vagy cég kezelésében lévő - telephely, tárolóhely, javítóműhely területére, valamint az önjáró trolibuszok részére kijelölt útvonalra.

Az Utasítás ismerete kötelező a forgalmi szolgálatot jelentő munkakörben dolgozó munkavállalókra, (trolibuszvezető, forgalmat irányító diszpécser, forgalomirányító, balesethelyszínelő), továbbá a „forgalmi”, a „forgalmi és műszaki”, vagy az összes szakterületre szóló ellenőrzési vagy intézkedési joggal rendelkezőkre, valamint minden olyan munkavállalóra, akinek a munkaköri leírása alapján az Utasítás ismerete kötelező.

3. Felügyeleti hatóságok

A hatósági felügyeleti feladatokat a helyi önkormányzat, az Egységes Közlekedési Hatóság illetékes szervezeti egysége, valamint az illetékes városi vagy megyei rendőrkapitányság látja el.

A felügyeleti hatóság tagjainak a megfelelő igazolvány birtokában - az igazolvány tartalma szerint- ellenőrzési, illetve intézkedési joguk van. Az általuk a helyszínen kiadott utasítás végrehajtása előtt a végrehajtásra kötelezett munkavállalónak az igazolványba való betekintéssel meg kell győződnie arról, hogy az illető jogosult-e intézkedések megtételére. Az ellenőrzést végző személy az ellenőrzés tényét, illetve a járművezető részére esetlegesen adott rendelkezést az indítási okmányra az időpont feltüntetésével köteles beírni és aláírni.

4. Az Utasítás jóváhagyása, kiadása, módosítása, hatálytalanítása

Az Utasítást és módosításait a vonatkozó jogszabály szerint a Közlekedési Főfelügyelet hagyja jóvá. Jóváhagyás után kiadásra vagy hatálytalanításra jogosult a trolibuszt üzemeltető cég vagy társaság vezetője.

5. Az Utasítás kezelése

Az Utasítással kimutatható módon el kell látni minden olyan munkavállalót, akire nézve az Utasítás ismerete kötelező.

A munkavállaló köteles az Utasítást megőrizni, használható állapotban tartani. Amennyiben a munkavállaló olyan beosztást kap, ahol az Utasításra nincs szüksége, vagy ha a szolgálati viszonya megszűnik, akkor az Utasítást köteles szolgálati helyén visszaadni. Az Utasításért a munkavállaló anyagi felelősséggel tartozik.

Az Utasítással és módosításokkal el kell látni minden olyan szolgálati helyet, ahol a trolibuszforgalom közvetlen irányítása történik. A szolgálati helyre rendszeresített Utasításban a módosítások átvezetéséről a szolgálati hely vezetőjének kell gondoskodnia.

6. Végrehajtási Utasítás kiadása

Végrehajtási Utasításban kell szabályozni a forgalom lebonyolításával kapcsolatos feladatokat minden olyan esetben, amikor:

- azt az Utasítás előírja,
- az Utasítás nem tartalmaz végrehajtási szabályokat valamely munka elvégzésére,
- a munka, vagy az adott hely sajátos viszonyai miatt csak helyi intézkedésekkel biztosítható a feladat egységes végrehajtása,

A Végrehajtási Utasítás jóváhagyását, kiadását, módosítását vagy hatálytalanítását a társaság vezetési rendszerében meghatározott szervezeti egység vezetőjének kell elvégezni.

7. Kezelési szabályzat kiadása

Kezelési Szabályzatban kell kiadni a jármű kezelésével kapcsolatos minden olyan előírást, amely a járművezető munkáját közvetlenül érinti.

A Kezelési Szabályzat jóváhagyását, kiadását, módosítását vagy hatálytalanítását a társaság vezetési rendszerében meghatározott szervezeti egység vezetőjének kell elvégezni.

8. Az Utasítás rendelkezéseinek értelmezése

Ezen Utasítás rendelkezéseinek értelmezése során felmerülő véleménykülönbség, vagy kétely esetén felvilágosításért a szolgálati hely szerinti felettes vezetőhöz kell fordulni, a szolgálati út betartásával. Az Utasításban használt fogalmak meghatározását, helyes értelmezését a IX. fejezet tartalmazza. Az Utasítás értelmezésekor felmerülő véleménykülönbségek esetén a cég vagy társaság legfelsőbb vezetése útján az Utasítást jóváhagyó szervhez kell fordulni. A társaság működését szabályozó egyéb utasítások, szabályzatok, vezetői rendelkezések, előírások a jelen Utasításban foglaltakkal ellentétes rendelkezést nem tartalmazhatnak.

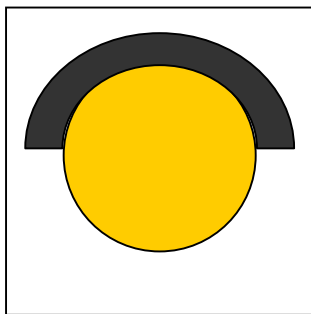
I I . F E J E Z E T

JELZÉSEK

9. Indító jelzők

Az indulási jelzés adható jelzőkkel:

- Az indulási jelzés adható sárga fényű egy lencsés jelzővel. (1. számú ábra)

- Az indulási jelző működtetésére vonatkozó előírásokat a végállomási végrehajtási utasításban kell szabályozni.

A jelzők csak olyan kialakításúak lehetnek, hogy közúti jelzéssel ne legyenek összetéveszthetők.

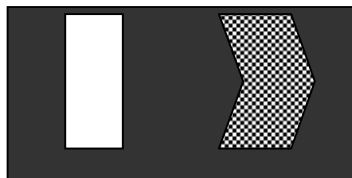
Olyan végállomásokon, ahol utas-tájékoztató kijelző rendszer működik, a működtetését végrehajtási utasításban kell szabályozni.

10. Elektromos állítású váltók jelzései:

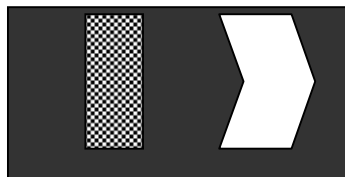
Haladási irányt jelző elektromos váltójelző:

A közforgalomban a váltó állását (a trolibusz várható haladási irányát) a váltójelző jelzi (2-es, 3-as számú ábra). Telephelyen belül a váltójelzők elhelyezését telephelyi forgalmi technológiai utasításban kell szabályozni.

A váltójelző jelzőlapján fekete mezőben egy függőleges téglalap alakú fehér fény jelzi a váltó egyenes irányú állását, a fehér nyílhegy alakú fény, pedig a kitérő irányba való állását és a kitérés irányát.

Váltójelző egyenes irányba

Váltójelző kitérő irányba

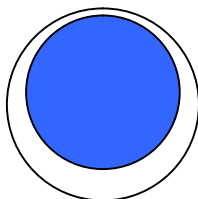
A váltójelzőt a felsővezeték-tartó oszlopon, a keresztsodronyon, vagy külön oszlopon úgy kell elhelyezni, hogy a jelzését a váltó alatt történő áthaladás teljes időtartama alatt lássa a járművezető.

Újabb típusú váltójelzőt csak az engedélyező hatóság által jóváhagyott műszaki tervdokumentációval szabad kialakítani.

Elektromos váltó előérintkezőjére figyelmeztető jel:

Figyelmeztető jelzés a váltó előérintkezője mellett, amelyet a felsővezeték-tartó keresztsodronyon kell elhelyezni. A fényjelzés az előérintkező helyére hívja fel a járművezető figyelmét.

A figyelmeztető jelzés csak kék színű fényjelzés lehet. (4-es számú ábra)

Váltó előérintkezőjére figyelmeztető fényjelzés.

11. Megállóhely jelzőtáblák.

A trolibuszok megállóhelyét jelölheti:

- A KRESZ által alkalmazott közúti jelzőtábla.
- Kiemelt viszonylatokon alkalmazható a felügyeleti hatóságok által jóváhagyott megállóhely jelzőtábla. Az ilyen megállóhelyen is fel kell tüntetni a viszonylat számát, a megállóhely nevét, a viszonylat paramétereit.
- A megállóhely jellegére a megállóhely jelzőtábla alatt elhelyezett kiegészítő tábla utal. A kiegészítő tábla fehér alapszínű, amelyen fekete „M” az egyes, fekete „MM” felirat kettős, azaz átszállási kapcsolatot biztosító megállóhelyre utal.

A megállóhely jelzőtáblát úgy kell elhelyezni, hogy a jármű vezetője a táblát kellő időben észlelhessen.
A megállóhely a megállóhelytáblán felül kiegészíthető útburkolati jellel is.

12. A járműveken alkalmazott hatósági jelzések

A járművön az alábbi jelzéseket kötelező feltüntetni:

- a) Kívül: elöl, hátul és oldalain jól láthatóan a jármű pályaszámát.
- b) A jármű utasterében: - a trolibusz pályaszámát,
 - a férőhelyek számát álló- és ülőhely bontásban,
 - az üzemeltető cég, társaság, nevét és címét,
 - a dohányzási tilalmat,
 - a járművezetővel történő menet-közbeni beszélgetés tilalmát,

Azokat a feliratokat, amelyek utasításokat vagy tiltásokat tartalmaznak - az egyszerűbb érthetőség érdekében - piktogrammal is fel lehet iratozni.

13. Az üzemeltető által állandó jelleggel alkalmazható jelzések

- A járművön alkalmazhatók a gyártó által elhelyezett utas-tájékoztató feliratok, jelképek.
- Az üzemeltető által elhelyezett hirdetések.
- Utazási feltételek.

A járművön a gyártó, vagy üzemeltető által alkalmazott jelzések, feliratok, hirdetések a járművezetőt a kilátásban nem akadályozhatják, továbbá hatósági jelzést nem takarhatnak. Utastéri ablakon csak áttetsző fóliára nyomtatott felirat helyezhető el.

14. A járatokra vonatkozó külső jelzések.

A járatra vonatkozó külső jelzéseknél a viszonylat, vagy a járat jellegének jelzése kötelező.

A forgalmi járaton fel kell tüntetni a jármű elején és végén, jobb oldalán a viszonylat számot. A viszonylatszámnak jól láthatónak kell lenni. A viszonylatszám mellett feltüntethető a végállomások vagy iránytáblák neve is.

Programozható kijelző csak a műszaki tervdokumentáció hatósági jóváhagyása után alkalmazható. A kijelző rendszert úgy kell programozni, hogy az alkalmazott jelzések közül minden felirat feltüntethető legyen. A kijelző rendszer használatát végrehajtási utasításban kell szabályozni.

Teljes vagy rövidített formában, az alábbi esetekben külső jelzést kell alkalmazni:

- Szolgálati járat (nincs rövidítés)
- Különjárat, vagy „K”.
- Tanulójárat, vagy „T”.
- Próbajárat, vagy „P”.
- Gyermekszállítás (nincs rövidítés)
- Utast nem szállít, vagy szerelőre vár (műszaki hibás járműnél, nincs rövidítés)
- Garázs menet vagy „G”

(Kijelző nélküli járműveken a viszonylatjelző vagy iránytábla fehér alapon fekete feliratú tábla. Piros színű feliratot kell alkalmazni a garázsba beálló járművek esetében „Garázs menet” felirattal. A jelzést a homlokfalon kell elhelyezni.)

A forgalmi járatokon a menetirány szerinti jobb oldalon és hátul fel kell tüntetni a járat viszonylatjelzését, és a két végállomás vagy a menetirány nevét.

15. A jármű utasterében levő jelzések

Programozható kijelző rendszerrel rendelkező járműveken a vezetőfülke mögött az utasterben (csuklós járműveken a csukló rész mögött is), alkalmazható a következő megállót kiíró kijelző berendezés. Ilyen járművön az utasterben más jelzést a járatra vonatkozóan alkalmazni nem kell.

A belső kiíró, hangjelzéssel együttesen is alkalmazható.

I I I . F E J E Z E T

Általános rendelkezések

16. A forgalmi szolgálat irányítása és ellenőrzése

A forgalmi szolgálat közvetlen irányítására jogosultak mindazok, akik beosztásuknál fogva forgalomirányítói tevékenységet látnak el, továbbá azok, akiknek „**Rendelkezési**”, vagy „**Intézkedési**” jogosultságuk igazolványukból megállapítható.
A forgalmi szolgálatot ellenőrizhetik mindazok, akik a forgalom irányítására jogosultak, és azok, akiknek „**Ellenőrzési**” jogosultságuk igazolványukból megállapítható.

17. A trolibusz járművezetés feltételei

Trolibusz járművet önállóan az vezethet, aki megfelel az alábbi feltételeknek:

- A hatósági vizsgabizottság előtt **sikeres trolibusz járművezetői vizsgát** tett, és **rendelkezik érvényes, a trolibusz vezetésére jogosító „járművezetői igazolvánnyal”,** vagy **hatósági vezetői engedéllyel,** amely trolibusz jármű vezetésére feljogosítja.
- Hatósági vizsga után a legalább 6 napon át munkamódszer-átadó felügyelete mellett gyakorolta a járművezetést.
- A munkakör betöltéséhez szükséges egyéb, a cég vagy társaság utasítás rendszerében meghatározott előírásoknak megfelel.

18. Önjáró képességgel rendelkező trolibusz járművezetésének feltételei.

Önjáró képességgel rendelkező trolibuszt az vezethet:

- Aki a 17-es pontban leírtaknak, valamint az önjáró képességgel rendelkező trolibusz vezetésére vonatkozó hatósági előírásoknak megfelel.

19. Trolibusz járművezető képzés

Trolibusz járművezetői alapképzést a mindenkor hatósági előírásoknak megfelelően kell végrehajtani, a cég vagy társaság szabályozási rendszerében meghatározottak alapján.

A trolibusz járművezetői tanfolyamra az a személy vehető fel, aki:

- a) 20. életévét betöltötte.
- b) Megfelel a hatósági, közbiztonsági és orvosi feltételeknek.

20. Társasági igazolás

A cég vagy társaság a járműismereteket igazoló típusvizsgákról, valamint a felkészültséget igazoló vizsgákról társasági „Igazolás”-t ad ki. A járművezetői igazolvány, vagy a hatósági engedély, az „Igazolás” nélkül önmagában a cég vagy társaság által üzemeltetett járatokon munkavégzésre nem jogosít. Érvényes „Igazolás” nélkül járművezetői tevékenység nem végezhető.

21. Trolibusz járművezetői engedély

A vezetői engedélyt vagy a járművezetői igazolványt, a társasági „Igazolás”-sal együtt a járművezető munkavégzés ideje alatt köteles magánál tartani, önmagában egyik sem érvényes.

A hatósági vezetői engedély, a járművezetői igazolvány, vagy az „Igazolás” érvényességének fenntartása a járművezető felelőssége. Elvesztés, megsemmisülés, rongálódás esetén a járművezető köteles azt a szolgálati hely vezetőjének azonnal jelenteni. A szolgálati hely vezetője köteles intézkedni, hogy a pótlás vagy csere megtörténjék.

22. A járművezetés gyakorlása

A járművezetést munkamódszer-átadó felügyelete mellett kell gyakorolni:

- a) Hatósági vizsga után az önálló forgalmi járművezetés előtt minimum 6 napot, amelynél többet a szolgálati hely vezetője előírhat.
- b) Típusvizsga után, a cég, vagy társasági szabályozásokban meghatározottak szerinti ideig.
- c) Pótképzés után, a cég, vagy társasági szabályozásokban meghatározottak szerinti ideig.
- d) Legalább 2 fordulót, ha a járművezető adott viszonylaton helyismerettel nem rendelkezik, illetve a megelőző egy évben a járaton nem vezetett.
- e) Negyedévente 1 órát, ha a munkavállaló nem járművezetői munkakörben dolgozik és a társasági igazolás érvényességét, fenn akarja tartani.

A járművezetés gyakorlása csak menetrend szerint közlekedő forgalmi járaton történhet. A gyakorláshoz szükséges bizonylatot az oktatásért felelős szolgálati felettes vagy megbízottja adja ki, amelyet munkavégzésnél vezetni köteles a gyakorló járművezető. A gyakoroltatást, a területet irányító felettes szervezetnek a munkamódszer-átadó köteles bejelenteni. A munkamódszer-átadó a gyakoroltatásnál a szolgálat teljes ideje alatt köteles a gyakorló járművezető mellett tartózkodni. A munkamódszer-átadó járművezető köteles a gyakorló járművezetőt a szolgálattal kapcsolatos feladatokra, az utazóközönséggel való kapcsolattartásra és a szabályszerű munkavégzésre oktatni.

23. Munkamódszer-átadó képzése

Kezdő járművezető részére, munkamódszer-átadói tevékenységet az végezhet a 22-es pont a), és b), pontjai szerint, aki a terület munkáltatói jogkörgyakorlójának írásos engedélyével, illetve megbízásával rendelkezik.

Munkamódszer-átadói engedély kiadását társasági utasításban kell szabályozni.

24. A járművezetéshez szükséges egyéb okmányok

A járművezetőnek vezetés közben a járművezetésére jogosító hatósági és társasági engedélyeken kívül, a kötelező felelősség biztosítást, igazoló okiratot, felelősség vállalásra alkalmas iratokat kell magánál tartani. A felelősség vállalásra alkalmas iratot az

érvényes hatósági rendelkezések szerint használni. Felhasználás esetén a járművezető köteles gondoskodni a pótlásról. A pótlást a szolgálati hely vezetője köteles biztosítani.

A felelősség vállalásra alkalmas iratok használatát, a mindenkori biztosítóval kötött érvényes szerződés alapján, cég vagy társasági utasításban kell szabályozni.

25. Időszakos orvosi vizsgálat

A forgalmi szolgálatot ellátó trolibusz járművezetőket időszakos orvosi alkalmassági vizsgálatra kell küldeni. Az orvosi alkalmassági vizsgálatok idejét a vonatkozó jogszabály alapján kell meghatározni. A járművezető orvosi vizsgálatra rendelését, nyilvántartás alapján, a vonatkozó jogszabály szerinti időszakonként, a munkáltató köteles biztosítani.

Amennyiben a járművezetőt, a vezetői engedélyének orvosi érvényességének közvetlen lejártá előtt, orvosi alkalmassági vizsgálatra nem osztották be, akkor köteles a szolgálati hely vezetője felé azt jelezni.

A járművezető köteles minden olyan orvosi vizsgálaton megjelenni, amit részére a jogszabályok, illetve a munkáltató jogkörgyakorlója előír.

Rendkívüli alkalmassági vizsgálatra kell küldeni azt a járművezetőt, aki:

- Olyan sérülést szenvedett, vagy olyan megbetegedése történt, amely eddigi munkájának ellátására való alkalmasságát befolyásolhatja.
- Eddigi munkájának ellátására egészségügyi alkalmassága a munkáltatója szerint bármely okból kétségesnek látszik.
- Egészségében olyan változás állt be, amely a szolgálati kötelezettségének teljesítésében jelentősen befolyásolja.

Az előírt orvosi vizsgálaton meg nem jelent járművezetőt szolgálatba beosztani nem lehet.

A zárt területen szolgálatot teljesítő garázs trolibuszvezetőket a kötelező alkalmassági vizsgálaton túlmenően, két évente munkaalkalmassági vizsgálatra kell küldeni.

Amennyiben az időszakos, vagy rendkívüli orvosi vizsgálaton az egészségügyi szervezet alkalmatlanságot állapít meg, a járművezetőt szolgálatba beosztani nem lehet.

26. Pályaalkalmassági vizsgálat, rendkívüli pályaalkalmassági vizsgálat

Menetrend szerint közlekedő trolibuszt csak olyan járművezető vezethet, aki az előírt pályaalkalmasságot igazoló okirattal rendelkezik.

Időszakos pályaalkalmassági vizsgálatra trolibuszvezetőt abban az esetben kell küldeni, ha azt vonatkozó jogszabály előírja.

A munkáltató rendkívüli pályaalkalmassági vizsgálatra rendelheti azt a munkavállalót, akinek munkája során balesetei miatt közbiztonsági, utazóközönségtől érkezett panaszok alapján a szolgáltatási feladatai ellátására való alkalmassága egyébként kérdésesnek látszik.

27. Magatartás forgalmi szolgálat ellátása közben

A forgalmi szolgálatot ellátó járművezető köteles minden figyelmét a munkájára, az általa kezelt jármű üzemszerű működtetésére fordítani. A forgalmi szolgálata során az egyéb, a cég vagy társaság tulajdonát képező, a munkájához közvetlenül kapcsolódó berendezések üzemszerű és szabályos működését és azok jelzéseit ellenőrizni köteles.

Menet közben tilos rádiót, magnetofont, hang és műsorközlő berendezést, vagy fülhallgatóval műsorszórádót adását hallgatni.

A munka végzését akadályozó, szabad kilátást, korlátozó tárgyat, díszítést, tűz- és robbanásveszélyes anyagot, szeszes italt, illetve bármilyen a jármű üzemeltetéséhez közvetlenül nem tartozó eszközt, tárgyat a vezetőfülkében tartani tilos.

A vezetőfülkében a járművezetőn kívül csak az oda beosztott munkamódszer-átadó, a jármű berendezéseinek megfigyelésére beosztott munkavállaló és ellenőrző személy tartózkodhat.

Tilos menetközben beszélgetést folytatni. Nem vonatkozik a beszélgetés tilalma a munkamódszer-átadó, járműberendezést megfigyelő és az ellenőrző személyekre akkor, ha a vezetőfülkénél tartózkodnak, és a beszélgetés közvetlenül a munkafeladat ellátásával függ össze.

A fenti esetekben, menetközben, a járművezetőn kívül más személy, csak munkamódszer-átadói széken ülve tartózkodhat. A vezetőfülkében álló személy menetközben nem tartózkodhat.

A rádiózás tilalma nem vonatkozik a cég vagy társaság által üzemeltetett a forgalomirányítást biztosító rádióforgalmazási rendszerekre.

A cég vagy társaság hírközlő rendszereit a jármű álló helyzetében szabad csak használni, ha a forgalmazás a beszéd kommunikációt megkívánja.

Nem tilos menetközben olyan üzenet fogadása és adása, amely a berendezéseken gombnyomással továbbítható.

Tilos a cég vagy társaság üzemeltetésében levő trolibuszokon rádiótelefont menetközben bármely módon használni.

28. Magatartás az utazó közönséggel szemben

A járművezetőnek minden figyelmét munkájára, azaz a forgalomban való részvételre, a járművezetéssel összefüggő feladatokra és az utazóközönség udvarias kiszolgálására kell fordítania. Szolgálati ideje alatt magatartásával nem tehet olyat, amely az utazóközönség rosszsallását, jogos felháborodását váltja ki.

Különös gondossággal köteles eljárni idős, mozgássérült személyekkel, gyermek vagy gyermek csoportokkal szemben. A jármű indításjelző rendszerének használatával az utasokat nem sürgetheti.

Járművezető munkavégzése során az utasok előtt a cég vagy társaság külső megítélését hátrányosan befolyásoló kijelentéseket nem tehet.

A forgalmi szolgálat ellátása közben az utazóközönség részére a megállóhelyekről a tájékoztatást mindenkor udvariasan kell megadni. A tájékoztatást mikrofonon kell adni. Amennyiben a jármű gépi hang vagy digitális kijelző rendszerrel rendelkezik, élőszavas tájékoztatást adni nem kötelező, ha azok üzemszerűen működnek.

A járművezető köteles az utastájékoztató jelzéseit ellenőrizni, hogy azok a jármű tényleges topográfiai helyzetének, a valós időadatoknak és az átszállási kapcsolatoknak megfelelően működnek-e. Meghibásodás esetén a hiba kijavításáról haladéktalanul köteles intézkedni. Amennyiben a hiba a helyszínen nem hárítható el, úgy a berendezést ki kell kapcsolni, és az utastájékoztatót hangosításon keresztül kell végezni.

A kötelező utas-tájékoztatáson kívül a járművezető forgalmi akadály, műszaki hiba vagy a menetrendszerű forgalmat akadályozó esetekben, köteles információt adni az akadály jellegéről, várható idejéről az utasoknak. Önjáró trolibuszok esetleges útvonal megváltozásáról a járművezető köteles az utasokat tájékoztatni.

A közlekedésről, menetrendi változásról vagy helyszínről kérdező utast, a jármű álló helyzetében kell tájékoztatni. Amennyiben a járművezető információt adni nem tud, a cég vagy társaság megfelelő telefonszámának megadásával köteles segítséget nyújtani. Idegen nyelven beszélő utas esetén, ha a nyelvet a járművezető nem beszéli, lehetőleg az utasok közül kell felkérni valakit a tolmács szerepének betöltésére.

29. Utazási feltételek, jegyárusítás, jegyellenőrzés a járművön

Az utasokra vonatkozó „Utazási feltételeket” minden trolibusz utasterében jól láthatóan kell elhelyezni a 13. pontban foglaltaknak megfelelően.

A járművezetői jegyárusításról és jegyellenőrzésről az utasokat felirattal tájékoztatni kell. A járművezetői jegyárusítást és jegyellenőrzést a járművezető csak utasításra, a cég vagy társaság által helyi utasításban szabályozott módon végezhet.

30. Személy kizárása az utazásból

Az „Utazási feltételeket” be nem tartó utast a járművezetőnek udvariasan de határozottan fel kell kérnie az előírások betartására. Amennyiben ez eredményre nem vezet, akkor fel kell szólítani a jármű elhagyására. Az utazásból történő kizárás csak megállóhelyen, a jármű álló helyzetében történhet.

Amennyiben az utas a járművezetői felszólításnak nem tesz eleget, a jármű hírközlő rendszerén intézkedést kell kérni a felettes forgalomirányítást végző szervezettől.

Személy- és vagyontárgyvesztést okozó esetben a járművel tovább haladni nem szabad, azzal félre kell állni, és hatósági intézkedést kell kérni.

Egyéb esetben a járművel tovább kell haladni és az intézkedés megkérésénél, be kell jelenteni az esemény jellegét, valamint azt, hogy a jármű az intézkedő személy által hol érhető el a legcélszerűbb módon.

Kialakult konfliktus helyzetben a jármű vezetőjének úgy kell eljárni, hogy azzal a többi utas érdekei lehetőleg ne sérüljenek.

Végállomásról a járművezetőnek elindulnia nem szabad, ha „Utazási feltételek”-nek nyilvánvalóan eleget nem tevő utas kívánja a járatot igénybe venni. Az eseményt be kell jelenteni, és azonnal intézkedést kell kérni a forgalomirányítást végző szervezettől.

A forgalomirányítást végző felettes szervezet köteles a járművezető bejelentése alapján intézkedést kezdeményezni, illetve utasítást adni adott helyzetben az eljárásra.

Rendőri vagy forgalomirányítást végző személy intézkedése esetén az adatok felvétele az intézkedést végző feladata. Amennyiben a személy kizárása felettes jelenléte nélkül történt, lehetőleg tanút kell felvenni. Az eseményről a szolgálati hely felettes vezetője részére írásos jelentést kell készíteni.

31. Talált tárgyak kezelése

Az a járművezető vagy munkavállaló, aki a trolibuszon vagy a társaság működtetési területén, illetve működtetési helyiségeiben elhagyott tárgyat talál, azt a lehető legrövidebb úton köteles bejelenteni. A bejelentésnél utalni kell a tárgy jellegére, értékére. A talált tárgyat lehetőleg tanú jelenlétében kell ellenőrizni, és az értékekről tételes listát kell készíteni.

Amennyiben a tárgy a járművezetőt a munkájában zavarja értéke, nagysága, vagy jellege miatt, akkor intézkedést kell kérnie annak elvitelére. Olyan tárgynál, ahol a veszélyesség lehetősége fennáll, a tárgyat a helyéről nem szabad elmozdítani. Ilyen esetben az ott tartózkodókat fel kell szólítani a jármű vagy a helyiség elhagyására, és a forgalomirányító felettes szervezetet azonnal értesíteni kell, aki köteles intézkedést kezdeményezni. A járművet ilyen esetben csak felettesének engedélyével szabad újra forgalomba állítani.

A talált tárgyak kezelését helyi utasításban kell szabályozni.

32. Utas kárigénye

Amennyiben a járművön utazó utas ruházata, vagy az általa szállított tárgy megsérül, beszennyeződik az utazás során, és ezt a járművezetőnek jelzi, akkor a jármű vezetőjének meg kell győződnie arról, hogy azt mi okozta.

Amennyiben a kár a járművön történt, vagy a jármű bármely elemének hibája miatt következett be, az utasról és a kárról jegyzőkönyvet kell felvenni, amelynek tartalmaznia kell:

- Az utas személyi adatait.
- A megsérült, szennyeződött ruházat vagy tárgy jellegét.
- A sérülést, vagy szennyeződést kiváltó okot.
- A kár körülbelüli nagyságát.

A jegyzőkönyv felvétele során a járművezető köteles meggyőződni az utas érvényes menetjegyről, bérletéről, amelyek számát a jegyzőkönyvön fel kell tüntetni. Az utast tájékoztatni kell a menetjegy megőrzésének kötelezettségéről. A járművezető köteles a jegyzőkönyvön nyilatkozni, hogy az utas jegyének kódja a beállítási értéknek megfelelő volt-e, automata jegykezelőnél az időpont az esemény időpontjával megegyező-e?

A káreseményről a jegyzőkönyvet le kell adni a szolgálati helyen, amely alapján a szolgálati felettes a cég vagy társaság káreseménnyel foglalkozó illetékese felé köteles további intézkedést kezdeményezni.

Ha a szennyeződést előidéző ok, vagy sérülést előidéző járműhiba nem elhárítható a helyszínen, a járművet a forgalomból ki kell vonni.

Nagy értékű káreseményt, a forgalomirányítást végző felettes szervezet felé be kell jelenteni, és annak utasítása szerint kell eljárni.

A kárigénnyel kapcsolatos eljárást helyi utasításban kell szabályozni, de annak az érvényes cég vagy társasági előírásoknak meg kell felelni.

33. A szolgálati beosztás

A szolgálati beosztást mindenkor a Munka Törvénykönyve és a Kollektív Szerződésben foglaltaknak megfelelően kell elkészíteni. Szolgálati érdekből a munkavállaló köteles olyan tevékenységet is elvégezni, amely nem tartozik a rendszeres tevékenysége közé. A szolgálati érdekből kiadott munkafeladatot, ha az nem jár egészségének károsodásával, valamint az utasítás nem jogszabály ellenes, akkor azt a munkavállaló köteles elvégezni.

34. Vezetésre káros hatású szerek fogyasztása, munkára képtelen állapot

Forgalmi szolgálatot ellátó munkavállalónak (járművezető, diszpécser, forgalmi dolgozó,) szeszes ital vagy egyéb kábító hatású szer hatása alatt szolgálatot teljesítenie tilos. A rendelkezés szempontjából lényegtelen, hogy ilyen szer fogyasztása szolgálat előtt vagy alatt történt, amennyiben a hatása fennáll.

Szolgálati idő alatt gyógyszerrel kizárólag orvosi vélemény és ellenőrzés mellett az adagolásra vonatkozó orvosi előírás alapján szabad szedni.

Azt a munkavállalót, aki szeszes ital vagy egyéb károsan ható szer hatása alatt szolgálatba jelentkezett, vagy az ilyen szer alatti hatás gyanúja fenn áll, **azt munkára képtelen állapotúnak kell minősíteni** és vele szemben vizsgálatot, szükség esetén munkajogi eljárást kell kezdeményezni.

A munkavállaló a vizsgálatot nem tagadhatja meg. A munkavállaló által megtagadott vizsgálat a munkára képtelen állapotot ténszerűsíti.

A munkára képtelen állapot megállapítása érdekében a munkavállalónak joga van orvosi vizsgálat megkérésére, amelyet a munkáltató köteles biztosítani. A megkért és a munkáltató hibájából elmaradt vizsgálat a munkavállalóval szembeni eljárás lefolytatását kizárja.

A munkára képtelen állapotról a munkáltató vagy megbízottja köteles jegyzőkönyvet készíteni, és azt a munkavállalóval aláírni. A jegyzőkönyvet két tanúval hitelesíteni kell, akkor is, ha a munkavállaló a jegyzőkönyv aláírását megtagadja.

A munkára képtelen állapot ténszerű megállapítása után a Munka Törvénykönyvben illetve a Kollektív Szerződésben foglaltak az irányadók.

35. Munkára alkalmatlan állapot

Munkára alkalmatlan állapotúnak kell tekinteni azt a munkavállalót, aki a szolgálati feladatát:

- Nem láthatja el.
- Ellátni képtelen.

Nem láthatja el a szolgálatát az a munkavállaló, aki:

- Szolgálatba jelentkezésekor külsejével, megjelenésével, ápolatlanságával a társaság megítélését ronthatja.
- A cég vagy társasági előírásoknak önhibájából nem tett eleget, illetve a szükséges okmányokkal nem rendelkezik.
- Aki egyen vagy formaruhára kötelezett munkakörben, nem a cég vagy társaság által előírt, egyen vagy formaruházati szabályzatban foglaltak szerint jelentkezik szolgálatba.

Ellátni képtelen a szolgálatát az a munkavállaló, aki:

- Egészségi állapotánál fogva a feladatkörre bármely okból nem alkalmas.
- A szolgálat időbeni megjelenési követelményeinek nem tud eleget tenni.

Munkára alkalmatlanság esetén a munkáltató a munkavállalóval szemben eljárást, vizsgálatot indíthat, szükség esetén munkajogi intézkedést kezdeményezhet. A munkát ellátni képtelen munkavállalóval szemben a vonatkozó törvényi előírásokat kell irányadónak tekinteni.

36. Dohányzás

Forgalmi szolgálatot ellátó dolgozónak feljebbvalóval szembeni hivatalos érintkezéskor dohányoznia csak annak az engedélyével szabad.

Járművezetőnek a járművön, vezetőfülkében dohányoznia az érvényes törvényi rendeletek alapján még a végállomáson álló helyzetben is tilos.

Végállomási tartózkodóban a dohányzás akkor nem tilos, ha:

- A végállomáson a dohányzásra kijelölt hely van.

Ha a végállomási tartózkodóban dohányzásra alkalmas helyiség nem jelölhető ki, akkor a végállomás előtt kell dohányzásra helyet kijelölni.

37. Egyen vagy formaruha viselése

Az a munkavállaló, aki a cég vagy társaság idevonatkozó szabályzata alapján egyen vagy formaruha viseletére kötelezett munkakörben dolgozik, köteles szolgálatba jelentkezésekor és szolgálati ideje alatt egyen vagy formaruhát viselni. Az egyen vagy formaruha viselettel kapcsolatban, a 35-ös pontban foglaltak irányadók.

38. Szolgálat megkezdése

A munkavállalónak a szolgálati beosztásban megjelölt helyen és időben munkára képes és munkára alkalmas állapotban kell megjelennie és a 87-es pontban foglaltak szerint kell eljárnia.

A szolgálatba jelentkezés történhet:

- Telephelyen, a cég vagy társasági utasításban meghatározottak szerint.
- Végállomáson.
- A szolgálati hely vezetője által kiadott utasításban megjelölt helyen.

Végállomáson, ha felettes személy nincs jelen (felügyelet nélküli végállomás), a szolgálat megkezdésének módját cég vagy társasági utasításban kell szabályozni. Hírközlő eszközzel ellátott járművön (URH, AVM, járműkövető rendszerek,) a vonatkozó társasági előírások szerint kell szolgálatba jelentkezni.

A szolgálatba történő jelentkezés egyéb módjait helyi utasításban kell szabályozni.

39. Szolgálat átadása-átvétele, befejezése

A szolgálat átadását-átvételét, befejezését a beosztásban megjelölt helyen és időben kell végrehajtani, a helyi utasításoknak megfelelően. Az átadó köteles az átvevővel közölni azokat az eseményeket, amelyek szolgálati ideje alatt előfordultak, illetve azokat az utasításokat, amelyek kiadásra kerültek.

A szolgálatot átadó a munkafeladathoz közvetlenül tartozó bizonylatokat, talált tárgyat, egyéb átadás-átvétel tárgyát képező, valamint a járműhöz tartozó felszereléseket hiánytalanul köteles átadni a szolgálatot átvevő járművezetőnek.

Amennyiben a szolgálatot átadó úgy ítéli meg, hogy az átvevő járművezető nincs munkára képes állapotban, illetve munkára alkalmatlan, a szolgálat átadását meg kell tagadnia és a forgalomirányítást végző felettes szervezettől intézkedést köteles kérni.

Amennyiben a munkavállaló az előírt időben nem váltják le, a jelentési kötelezettség mellett a munkát a járművezető köteles folytatni mindaddig, amíg leváltó személyzetet részére nem küldenek, de legfeljebb addig, amíg:

- a) A Munkatörvénykönyv és Kollektív Szerződés szabályait a munka folytatása nem sérti.
- b) A napi munkaóra-keret ezt lehetővé teszi.
- c) A munkavállaló egészségét károsan nem befolyásolja.

A törvényi előírásokat a munkáltató akkor is köteles érvényesíteni, ha ez a jármű félre állítását vagy garázsba küldését eredményezi.

40. Szolgálati hely elhagyása

A munkavállaló a szolgálati helyét szolgálati idejében csak a szolgálati felettes engedélyével hagyhatja el. A munkavállaló szolgálati helyét szolgálati ideje alatt engedély nélkül csak vész helyzetben, és csak akkor hagyhatja el, ha a biztonság érdekében minden tőle elvárható intézkedést megtett. A szolgálati helyre történő visszaérkezéskor jelentést kell tenni.

41. Rendeletek, rendelkezések tudomásul vétele

A munkavállaló a munkájával kapcsolatos rendelkezésekről - a munkáltató tájékoztatása alapján - köteles tájékozódni, és azokat figyelemzetten végrehajtani.

A munkavállaló felszólítás nélkül köteles tájékozódni a távolléte alatt kiadott rendeletekről és utasításokról. A tájékozódási kötelezettség független attól, hogy a távollét szabadság, betegség vagy egyéb ok miatt következett be.

A rendeletek nem ismerése nem mentesít senkit a felelősség alól.

A munkafeladattal összefüggő ismeretek írásos formáját, arra indokolt esetben a munkáltató köteles kiadni a munkavállalók részére. Minden olyan utasítást, rendeletet, amely a munkavállaló munkavégzését érinti, vagy érintheti, elérhető helyen kell tárolni, és a hozzáférést a munkavállalóknak lehetővé kell tenni. A rendelkezések tudomásul vételét aláíratással kell hitelesíteni.

42. Utasítások kiadása és végrehajtása, sérelmesnek vélt utasítás, szolgálati út

Az utasításokat röviden és érthetően kell kiadni.

Az intézkedésre jogosult feljebbvaló utasítását végre kell hajtani. A személy- és vagyonbiztonságot, veszélyeztető utasítást nem szabad kiadni, illetve végrehajtani.

Utasítás kiadható: a) szóban

b) írásban

A szóbeli utasítást akkor lehet érvényesnek tekinteni, ha az utasítást vevő az utasítás szövegét megismételte.

Szóbeli utasítás csak egy alkalomra és csak arra a területre adható, ahol az intézkedésre jogosult feljebbvalónak intézkedési joga van.

Több alkalomra, illetve más intézkedésre jogosult területére vonatkozó utasítás csak írásban adható.

Amennyiben a munkavállaló megítélése szerint a kiadott utasítás adott területen ellentétes az érvényben levő rendeletekkel, köteles az utasítást kiadó figyelmét erre felhívni. Ha ennek ellenére az utasítást kiadó ragaszkodik az utasításhoz, joga van azt írásban kérni, és a végrehajtás módjáról részletes írásbeli utasítást kérni. Ilyen esetben az utasítást kiadó a felelős a végrehajtásért mindaddig, amíg a munkavállaló a leírtaknak megfelelően hajtja végre az utasítást. Az esetről az írásbeli utasítás csatolásával egyidejűleg jelentést kell írni.

Az írásbeli utasítás egy példányát a címzett kapja, a másolatot a kiadó köteles visszaolvasztani a munkavállalóval, és aláíratással a megértését igazoltatni, és megtartani. Ettől kezdve a kiadott utasítás érvényes.

Személy- és vagyonbiztonságot veszélyeztető utasítást tilos kiadni, illetve annak végrehajtását meg kell tagadni. A szolgálat végeztével az írásbeli utasítást le kell adni a szolgálati felettesnek.

Az AVM, URH vagy egyéb hírközlő rendszeren keresztül kiadott utasítást, „Igen, értettem” szavakkal kell nyugtázni. Szükség esetén ismétlést kell kérni.

Amennyiben a munkavállaló az utasítást magára nézve sérelmesnek tartja, panaszt nyújthat be a szolgálati felettesének. A sérelmesnek vélt utasítást azonban végre kell hajtani.

A szolgálati utat a munkavállaló akkor is köteles betartani, ha írásos vagy szóbeli kérelmét a szolgálati felettesének vagy annak felettese felé kell továbbítani. Amennyiben szolgálati út betartásával a munkavállaló ügye nem nyert megnyugtató módon elintézészt, akkor joga van közvetlenül a szervezeti egység vezetőjéhez fordulni.

43. Szolgálati titok

A szolgálati titoknak minősülő iratok jegyzékét és az ilyen iratok kezelését helyi utasításban kell szabályozni, ennek azonban meg kell felelni az érvényes cég vagy társasági előírásoknak.

A szolgálati titokról cég vagy társaságon kívüli más személynek tájékoztatást adni nem szabad.

Tilos személyiségi jogot sértő adatot, szolgálati beosztást, munkarendet –a hatósági megkeresés eseteit kivéve- egyéb információt kiadni.

A társaság működéséről, a cég vagy társaság megítélését befolyásoló nyilatkozatot csak az arra illetékes szakterület vezetője engedélyével szabad tenni.

44. Rosszullét szolgálat ellátása közben

A munkavállaló, ha a szolgálat közben rosszul érzi magát, a munkáját tovább nem folytathatja.

A rosszullétét azonnal köteles jelenteni a forgalomirányításért felelős szervezetnek, aki intézkedni köteles a munkavállaló leváltására vagy más intézkedés megtételére.

Amennyiben a munkavállaló rosszulléte miatt nem képes önmaga jelentést tenni, akkor az elsőként odaérkező munkavállaló köteles intézkedést kezdeményezni.

Bármely okból bekövetkező rosszullét esetén a járművezető köteles a járművel azonnal megállni, utasairól gondoskodni. A jármű rögzítése, és illetéktelen személy előli lezárása a járművezető kötelessége, amennyiben a rosszulléte ebben ténylegesen nem akadályozza. Önmagáról és utasairól megfelelően gondoskodni nem képes járművezető esetében, az első odaérkező munkavállaló köteles segítséget nyújtani, és intézkedést kérni.

A szolgálatban nem levő, de a járművezetésre képes és alkalmas, a céggel vagy társasággal munkaszerződésben álló személy a járművet a végállomásig elvezetheti.

45. Megbetegedés, távollét

A szolgálat megkezdését gátló rosszullétet, megbetegedést, rendkívüli körülményt a szolgálati felettesnek, vagy a szolgálati hely diszpécserének a legrövidebb időn belül, lehetőleg a kezdési idő előtt jelenteni kell.

Megbetegedést megbízott által is be lehet jelenteni, ha erre a munkavállaló objektív okból nem képes. Betegség utáni felgyógyulásról szóló igazolást a munkavállaló csak személyesen adhatja le a szolgálati helyén, az arra kijelölt helyen. A rosszullét miatti leváltást orvosi igazolással kell igazolni.

Távollétet nem jelentő munkavállalót, a tervezhető szolgáltatás érdekében beosztásából ki kell venni. Igazolatlan távollétre illetve órákra munkabér nem fizethető, az igazolatlanul mulasztott órákat éves ciklusban göngyöltén kell kezelni.

Hatósági idézésnél, a munkavállaló távollétére vonatkozóan, a Munka Törvénykönyv előírásai irányadóak.

Egyéb távollétre a Kollektív Szerződés szerint a munkáltatói jogkörgyakorló adhat engedélyt, a törvény által meghatározott esetekben.

46. Felelősség

Valamennyi munkavállaló –beosztásától függetlenül- felelős a rábízott munka szabályszerű és biztonságos elvégzéséért. Felettes jelenléte nem mentesít senkit a szolgálatával járó felelősség alól. A munkavállaló munkájával kapcsolatos kötelességének megszegése munkajogi, anyagi, sőt büntetőjogi felelősséget vonhat maga után. A munkavégzés során a felelősség egyéni, de valamennyi munkavállaló a biztonságos munkavégzést köteles segíteni.

A balesetveszélyes, szabálytalan munkavégzés észlelésekor minden munkavállaló köteles intézkedést kérni felettes szervezettől, vagy felelős vezetőtől, illetve tőle elvárható módon a veszélyhelyzetet elhárítani. A munkavállaló köteles a társaság tulajdonát megóvni, a rábízott eszközökre legjobb tudása szerint vigyázni.

A forgalom- és vagyonbiztonságot veszélyeztető cselekmény elkövetését lehetőleg hatósági személy bevonásával kell megakadályozni. A szolgálatban levő munkavállaló munkafeladatát senki másra nem ruházhatja át, - a beosztottakra átruházható teendők kivételével – mással nem végeztetheti. Az a munkavállaló, aki más ágazathoz tartozik, nem avatkozhat bele a szolgálatba levők munkájába, kivéve a közvetlen balesetveszély elhárítás esetét.

A társaság munkáltatói jogkörgyakorló felelősek a munkavégzés feltételeinek maradéktalan megteremtéséért. A munkáltatói jogkört gyakorló, továbbá aki erre felhatalmazott, felelős a szakmai utasításoknak a munkavállalók által történő betartásáért, és az ellenőrzési kötelezettség teljesítéséért.

47. Képzés, vizsga, továbbképzés, oktatás, pótoktatás

A hatósági hatáskörbe tartozó vizsgáztatás és képzések módját a vonatkozó jogszabályok alapján kell végrehajtani.

A hatósági előírásokon túlmenően a forgalmi képzéseket a cég vagy társasági szabályzatban kell meghatározni.

A cég vagy társasági forgalmi képzések az érvényes hatósági előírásoktól eltérő rendelkezéseket nem tartalmazhatnak.

I V . F E J E Z E T .

Menetrend, járatok megnevezése.

48. Forgalmi járatok

Forgalmi járatok azok a személyszállító járatok, amelyek közforgalmú utasszállítás céljából meghatározott időszakban rendszeresen közlekednek. A forgalmi járatokat végpontjaik és útvonaluk alapján viszonylatokba sorolják és viszonylatonként vagy viszonylat – csoportonként menetrendet készítenek.

A forgalmi járatokban közlekedő járműveket a II. fejezetben meghatározott viszonylatra vonatkozó jelzésekkel és feliratokkal kell ellátni.

A telephely és a végállomások között, menetrend szerinti teljesített garázsmenetek is forgalmi járatnak minősülnek, ezeket is a 14. pontban meghatározott jelzésekkel kell ellátni, és az utasok utazását rajtuk lehetővé kell tenni.

49. Menetrend

A menetrend a közforgalmú közlekedésre vonatkozó előírás, amely tartalmazza az adott viszonylaton a közforgalomban résztvevő járművek valamennyi indulási és érkezési időpontját a végállomásokon, időrendi sorrendben. Az utazási igények alakulásának megfelelően külön menetrend készülhet hétköznapiakra, pénteki munkanapokra, szombati és munkaszüneti napokra illetve egyéb alkalmakra. (előre tervezhető rendkívüli forgalmak)

50. Menetrendi alapadatok

Menetrendi alapadat a viszonylathossz, a menetidő, a forduloidő, a beosztott jármű – darabszám és típus, valamint a követési időköz értéke, csúcsórában és csúcsidőn kívüli időszakban, továbbá az üzemidő, (első és utolsó kocsi indulási ideje közötti idő)

A menetrendi alapadatokat a területileg illetékes önkormányzat hagyja jóvá, azok módosítása annak hozzájárulásával lehetséges.

A menetrendeket a jóváhagyott menetrendi alapadatoknak megfelelően készíti el a cég vagy társaság illetékes szakterülete.

51. Szolgálati beosztás

A járművezetők szolgálati beosztásánál minden szolgálati számhoz egy járművezetőt név szerint hozzá kell rendelni, figyelembe véve a Munka Törvénykönyve és a cég vagy társaság Kollektív Szerződésének vonatkozó előírásait.

52. Indítási okmány

A szolgálatra jelentkezett járművezető a helyi diszpécserőtől, vagy a leváltott járművezető a társától indítási okmányt kap, amely tartalmazza a menetrend szerinti közlekedéshez részére szükséges további információkat. A járművezető köteles napi munkája során a részére átadott indulási-érkezési időpontok és a forgalomirányítástól kapott utasítások betartásával vezetni járművét, kivéve, ha rajta kívül álló okból ez nem lehetséges. Ilyenkor az esetet a vonatkozó szabályok szerint jelenteni kell és a továbbiakban a VIII. fejezetben foglaltak szerint kell eljárni. Az indítási okmányt a cég vagy társasági rendelkezések szerint, mindenkor a valóságnak megfelelően, pontosan kell kitölteni.

53. Menetrend betartása

A menetrendben előírt indulási, érkezési, és a menetidőt, valamint a közlekedési rendet be kell tartani és tartatni, attól csak rendkívüli esetben szabad eltérni, ha az eltérést a személy- és vagyonbiztonság megóvása, valamint a forgalom biztonsága megköveteli. A járművezetőnek rendelkezni kell a viszonylat menetrendjének betartásához szükséges megfelelő adatokkal. Az adatokat indítási okmány tartalmazhatja.

A végállomásról elindulni csak akkor szabad, ha a menetrendben meghatározott indulási idő elérkezett. Ettől eltérni csak az arra jogosult külön utasítására szabad.

54. Rendkívüli járatok

Rendkívüli járatnak minősül a forgalmi járatok (vagyis a viszonylatok és ezek utast szállító garázsmentei) kivételével minden más járat. A rendkívüli járatok közlekedésének megszervezése és forgalomban való részvétele során úgy kell eljárni, hogy ezek a forgalmi járatokat, a menetrend szerinti közlekedést nem akadályozhatják.

A rendkívüli járatokban közlekedő járműveket a II. fejezetben meghatározott, a járat jellegére utaló jelzéssel kell ellátni.

Rendkívüli járat lehet:

- a) szolgálati járat
- b) különjárat
- c) tanulójárat
- d) próbajárat
- e) gyermekszállítás
- f) műszaki hibás jármű közlekedése

a) Szolgálati járat.

A szolgálati járat a társaság munkavállalóinak munkába járása, illetve a munkából hazautazása céljából közlekedik. A szolgálati járat útvonalán kijelölt megállóhelyeken a nem társasági dolgozók, azaz az utasok fel- és leszállását biztosítani kell.

A szolgálati járatok részére szolgálati menetrendet kell készíteni.

b) Különjárat.

A különjárat megrendelésre közlekedhet. Különjáraton az oda beosztottakon kívül csak a megrendelő, illetve az általa meghatározott személyek utazhatnak. A különjáratra vonatkozó előírásokat cég vagy társasági utasításban kell szabályozni.

c) Tanulójárat.

A járművezetők gyakorlati oktatása, valamint vizsgáztatása céljából közlekedhet. Tanulójáratként csak a vonatkozó jogszabályok és rendeletek szerint kialakított járművel szabad közlekedni járművezető alapképzésnél.

A tanulójáraton mindig tartózkodni kell érvényes hatósági és társasági engedéllyel rendelkező szakoktatónak, aki a tanuló munkáját irányítja, ellenőrzi.

A tanuló önállóan (egyedül) a trolibuszt üzemszerű állapotba nem helyezheti, rögzített állapotát fel nem oldhatja.

A tanulójáraton a tanuló csak az oktató engedélye szerinti tevékenységet végezhet.

A tanulójáraton utas nem szállítható, beosztott tanulókon kívül más személy csak a szakoktató vagy vizsgabiztos engedélyével tartózkodhat a járművön.

d) Próbajárat

A megjavított vagy kísérleti jármű forgalomba állítása előtt a javítás ellenőrzése, illetve kísérleti tapasztalatszerzés céljából közlekedik. Próbajáraton a járművezetőn kívül csak a javítás minőségét, illetve a jármű működését ellenőrző személyek utazhatnak.

A forgalmi szempontból történő vonalbejárást, és a fagymentesítő járatot is próbajáratnak kell tekinteni.

Kísérleti jármű próba üzeme

Az új, addig még nem alkalmazott trolibusz típusok kísérleti üzemét, a hatósági engedélyeztetési eljárást követően, csak a gyártó és a társaság arra illetékes képviselőjének szerződése alapján szabad végezni. A szerződésben a gyártó kötelezettségeit egyértelműen meg kell határozni. Kísérleti jármű csak úgy közlekedhet, hogy a menetrendben előírt közlekedési rendet ne zavarja, illetve ne akadályozza. Kísérleti járművön a járművezetőn kívül csak a gyártó által megengedett személyek tartózkodhatnak. A kísérleti jármű vezetője csak olyan személy lehet, aki érvényes trolibuszvezetői engedéllyel rendelkezik és munkavédelmi oktatásában részesült, valamint a feladat elvégzéséhez megbízással rendelkezik.

A kísérleti jármű üzemeltetéséhez szükséges hatósági engedélyek beszerzése a gyártó feladata.

e) Gyermekszállítás

Gyermeket szállító trolibuszsal, fokozott óvatossággal kell közlekedni. A le- és felszálláskor a járművezető, szükség esetén a leszállók fedezésével köteles gondoskodni a biztonságról.

A gyermekeket váró járművet a forgalom akadályozása nélkül, úgy kell félreállítani, hogy a felszállás biztonságosan végrehajtható legyen.

f) Műszaki hibás jármű közlekedése

A műszaki hibás járművel, ha az a hiba jellege folytán az a közúti forgalomban maradhat, fokozott óvatossággal kell a végállomásig vagy garázsig közlekedni. Szükség esetén a jármű mögött figyelmeztető jelzést használó járművel kell közlekedni.

A megállóhelyen számítani kell arra, hogy utas a járműre fel kíván szállni. Részére ilyenkor szükség szerint előszóban tájékoztatást kell adni, hogy a jármű műszaki hiba miatt utasokat nem szállíthat.

A kiroberendezéssel ellátott járművön a műszaki hibát külső jelzéssel jelölni kell. Egyéb esetben a viszonylatjelző táblákat le kell a járműről venni. Műszaki hibás járművön csak a járművezető és a szerelők tartózkodhatnak.

A rendkívüli járatok közlekedtetését a szolgálati járatok kivételével mindig be kell jelenteni a forgalomirányítást és ellenőrzést végző felettes szervezetnek.

V . F E J E Z E T .

Trolibusz felsővezeték rendszer

55. Trolibusz felsővezeték

A jármű főáramú ellátása a felsővezetéken keresztül történik. A felsővezetékét úgy kell felfüggeszteni, hogy a jármű műszaki tulajdonságait figyelembe véve, ne kényszerítse a járművezetőt a jogszabályban (jogszabályokban) meghatározottakhoz képest szabálytalan közlekedésre.

Garázs területén a technológiai rendnek olyannak kell lenni, hogy az a felsővezeték alatti közlekedéssel munkavédelmi szempontból is végrehajtható legyen.

56. Felsővezeték keresztezés, szigetelés, váltók

Trolibusz-trolibuszsal, vagy trolibusz-villamossal történő felsővezeték szintbeli kereszteződéseinél a különböző polaritású vezetékeket elektromosan el kell szigetelni egymástól.

A felsővezeték elágazásánál váltók terelik az áramszedőket a megfelelő irányú vezetékre.

Két különböző irányból történő felsővezeték összeágazásánál merev, vagy utánjáró váltók terelik megfelelő irányba az áramszedőket.

Különböző irányba szétágazó váltók terelik az áramszedőket.

A felsővezeték betáplálása, a jelentős áram veszteségek elkerülése érdekében több ponton történik a hálózat rendszeren. Egy-egy betáplálási szakaszt, szakaszszigetelők választanak el egymástól.

A szigetelt vezetékek szakaszok a felsővezetéken nincsenek külön jelölve, azok helyét a jármű vezetőjének tudnia kell.

A szigetelt vezetékek rész alatti áthaladáskor a menetáramot mindig ki kell kapcsolni, a fékáramkör használatát lehetőleg kerülni kell.

A szétágazó váltók lehetnek:

- Közvetlen állítású villanyváltók.
- Távállítású előérintkezős villanyváltók.
- Távirányítású villanyváltók.

A váltók állásáról a váltójelző ad információt a jármű vezetőjének. A váltók szabvány állását tudni kell akkor is, ha a váltójelző meghibásodása miatt az nem ellenőrizhető.

Garázsban belül a váltók alaphelyzetét a technológiai rendnek megfelelően kell kialakítani, és az ott szolgálatot teljesítő járművezetőknek azt ismernie kell.

57. Váltók állítása

A felsővezeték elágazásainál a váltók állítása történhet:

- Menetáram folyamatos kapcsolásával olyan járművön, ahol a váltóállításhoz váltóállító elektromos berendezés – azaz váltóállító kapcsoló - nincs kialakítva.
- Váltóállító kapcsolóval.
- Jeladóval

58. Áthaladás a váltó alatt

Váltó alatt áthaladni csak fokozott óvatossággal szabad.

Amennyiben a váltó állása a kívánt haladási iránynak megfelelő, a járművön menetáramot kapcsolni nem szabad azon a ponton – előérintkező alatt –, ahol a váltóállítás egyébként történik, továbbá váltóállítóval ellátott járművön menetáramot kapcsolni, és a váltóállítót működtetni sem szabad.

Egyenes irányú haladásnál a váltó alatt maximum 20 km/h, kitérő irányba történő haladásnál a váltó alatt a sebesség maximum 10km/h lehet.

Jeladóval, távirányítással működtetett váltóknál az engedélyezett sebességet helyi utasításban kell szabályozni.

A váltóállítás módját járműtípusonként kezelési szabályzatban kell meghatározni.

Váltó alatt tolatni szigorúan tilos!

Amennyiben a váltójelző nem működik, vagy nem látható, áthaladás előtt a váltónyelv állásáról a járművezető köteles lehetőség szerint meggyőződni. Az áthaladás ideje alatt a sebességét 5 km/h-ra kell csökkenteni és az áramszedők megfelelő irányba történő haladását tükröből, folyamatosan ellenőrizni kell. Az áramszedők rossz irányba, vagy össze-menetele esetén a járművet még az áramszedő kiugrásának lehetősége előtt meg kell állítani, és azt a helyes irányú felsővezetékre az áramszedőket át kell rakni.

VI. FEJEZET

Járműberendezések kezelése, használata.

59. A járművek műszaki állapota

A járművek műszaki állapotáért, a berendezések karbantartásáért és javításáért az trolibusz járművet üzemeltető cég vagy társaság műszaki szolgálata a felelős.

A járművezető részére csak olyan járművet lehet átvételre kijelölni, mely a jogszabályokban előírt feltételeknek megfelel, minden berendezése üzemképes állapotban van, a szükséges tartozékokkal és felszerelési tárgyakkal el van látva.

A járművezető a jármű átvételénél köteles a biztonsági berendezések szabályszerű működését ellenőrizni. Amennyiben a jármű forgalom közben meghibásodik, és azt a járművezető elhárítani nem tudja, akkor azt köteles a forgalomirányításért felelős szervezetnek haladéktalanul jelenteni, és annak utasítása szerint eljárni. A vonalon a járművel félre állni úgy kell, hogy az a közúti forgalmat ne akadályozza, hacsak erre a jármű vezetőjét elháríthatatlan ok nem kényszeríti.

60. Áramszedő és kezelése

A jármű sajátos műszaki adottságából következik, hogy a főáramú áramellátása két rúd alakú áramszedővel (pozitív –negatív) történik. Az áramszedők egymástól elektromosan szigetelve vannak. Az áramszedőnek olyannak kell lennie, hogy a jármű a felsővezeték tengelyétől legalább négy méterre kitérhessen.

Az áramszedő kezelése történhet:

- áramszedő lehúzó rúddal,
- automata lehúzó berendezéssel rendelkező trolibusznál a lehúzó kötél segítségével,
- vezetőfülkéből vezérelhetően.

Az áramszedő lehúzó kötelet csak munkavédelmi kesztyűben, a járműkezelési utasításban foglaltak szerint szabad kezelni.

Az áramszedők kezelésénél (átrakás, lehúzás), a jármű erősáramú berendezéseit ki kell kapcsolni, vagy vezetőfülkéből vezérelhető áramszedő rúd esetében a járműkezelési szabályzatban foglaltak szerint kell eljárni.

Az áramszedőket közúton lehetőleg olyan helyen kell kezelni, ahol a jármű más járművek közlekedését nem akadályozza, illetve szükség esetén, fedező személyről kell gondoskodni. Fedezésre lehetőleg a követő vagy ellenirányú jármű vezetőjét kell megkérni, aki a segítséget nem tagadhatja meg.

Automata lehúzó berendezés meghibásodása esetén a járművel maximum 30 km/h sebességgel végállomásig, vagy garázsig szabad közlekedni, ahol intézkedni kell a hiba kijavítására.

Garázból csak hibátlan áramszedővel és lehúzó berendezéssel, vagy lehúzó rendszerrel, illetve áramszedő lehúzó rúddal rendelkező jármű vihető forgalomba. Áramszedő lehúzó rúd nélkül forgalomba menni nem szabad akkor sem, ha a jármű automata lehúzó berendezéssel van ellátva.

Önjáró trolibuszoknál a vezetőfülkéből vezérelhető lehúzó rendszer esetén áramszedő lehúzó rúddal a trolibuszt nem kell ellátni.

Amennyiben a jármű vezetője az áramszedő hibáját észleli, tovább közlekednie nem szabad. A járművel úgy kell félre állni - amennyiben ez lehetséges -, hogy más közúti járművek közlekedését ne akadályozza. Az eseményt a jármű vezetője köteles a forgalomirányításért felelős szervezet diszpécserének jelenteni, és annak utasítása szerint eljárni.

61. Áramszünetjelző

A jármű biztonsági berendezését képező áramszünetjelző, egy elektromos úton működtetett csengő, berregő, vagy sípoló hangjelzést adó berendezés. A járműkezelési utasításban meghatározott hangjelzés figyelmezteti a jármű vezetőjét arról, hogy a főáramkörben az áramellátás megszűnt. Garázból csak olyan jármű vihető forgalomba, amelynek az áramszünetjelzője működik.

Az áramszünetjelző hangját a vészjelző és indulásjelző hangjától összetéveszthetetlenül meg kell különböztetni.

Az áramszünetjelző megszólalása esetén a járművezető köteles meggyőződni arról, hogy azt mi okozta:

- Hálózati feszültség kimaradás.
- Áramszedő kiugrás.
- Szigetelt szakasz alatti megállás.
- A jármű valamely berendezésének hibája.

Az áramszünetjelző meghibásodása esetén a járművel utasokat szállítani nem szabad. A járművel utasok nélkül garázsba vagy végállomásig lehet közlekedni, ahol az eseményt jelenteni kell a forgalomirányításért felelős szervezetnek. Továbbiakban annak utasítása szerint kell eljárni.

62. Járművek világítása

A járműveket éjszaka és korlátozott látási viszonyok között tompított fényszórával ki kell világítani, nappal egyes járműveknél ki szabad világítani, amennyiben a jármű világítás rendszere az üzemszerű használatnál a tompított fényszórót automatikusan vezérli. A járművek külső részét mindenkor a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően kell kivilágítani. A külső világítást a telephelyen történő járműátvételkor ellenőrzés céljából be kell kapcsolni. A külső világítás hibája esetén a járművet közúti forgalomba vinni nem szabad!

A külső világítás vonali meghibásodása esetén, ha a világítás használata szükséges, a járművel tovább közlekedni csak akkor szabad, ha ez a vonatkozó KRESZ előírásait nem sérti. Végállomásról elindulni azonban világítás hibával, ha annak használata szükséges nem szabad, félre kell állni, és intézkedést kell kérni a hiba kijavítására.

A jármű teljes utastéri világítását a telephelyen történő járműátvételkor kipróbálás végett, a közúti forgalomban éjszaka, valamint korlátozott látási viszonyok esetén, továbbá alagutakban, aluljárókban történő áthaladás idejére be kell kapcsolni. Telephelyről utastéri világítás hibával forgalomba menni nem szabad.

Amennyiben az utastéri világítás a közúti forgalomban való részvétel közben éjszaka vagy korlátozott látási viszonyok között teljes egészében meghibásodik, akkor a járművel utasok nélkül a végállomásig kell közlekedni, és ott intézkedést kell kérni a hiba kijavítására, vagy a jármű telephelyre történő beállítására.

Ha a jármű utastéri világítása a közúti forgalomban való részvétel közben részlegesen meghibásodik, de legalább felerészben működik, akkor utasokat szállítva a végállomásig szabad közlekedni, és ott intézkedést kell kérni a hiba kijavítására. Amennyiben a hiba nem elhárítható, a forgalomirányításért felelős szervezet utasítása szerint kell eljárni.

A végállomásokon való tartózkodás közben az utastéri világítást - az egyenletesség biztosításával - a felére kell csökkenteni.

A jármű utastéri ajtóinál lépcsővilágítást kell alkalmazni.

A lépcsővilágítás meghibásodásakor éjszaka vagy korlátozott látási viszonyok esetén utasokat fokozott figyelemmel csak akkor szabad szállítani, ha a belső utastéri világítás minden lámpája működik. A járművel, utasokkal a végállomásig szabad közlekedni. Az eseményt a jármű vezetője köteles a forgalomirányításért felelős szervezetnek jelenteni és annak utasítása szerint eljárni.

63. Kormányberendezés

Járműátvételkor meg kell győződni a kormány üzemszerű működéséről és a hatósági előírásoknak megfelelő holtjátékáról. Hibás kormányberendezéssel a járművet közúti forgalomba vinni tilos!

Ha a kormányberendezés a közúti forgalomban való részvétel közben hibásodik meg, akkor a haladó járművet azonnal meg kell állítani. Az eseményt a forgalomirányításért felelős szervezetnek jelenteni kell. A hiba kijavításáig elindulni tilos!

Ha a hibát a helyszínen nem sikerül elhárítani, a járművet emelve kell a telephelyre vontatni a vonatkozó jogszabályok betartásával.

64. Kerekek és gumiabroncsok

A telephelyről a közúti forgalomba csak olyan járművel szabad elindulni, melynek gumiabroncsait a járművezető rátekintéssel ellenőrizte. Tilos a járművet forgalomba adni, ha bármelyik gumiabroncs nyomása, vagy a futófelület profilmélysége a vonatkozó hatósági előírásoknak nem felel meg. A járművezető köteles meggyőződni arról, hogy szakadás, kidudorodás vagy forgalombiztonságot veszélyeztető sérülés a gumiabroncsokon nincs. Sérült, hibás gumiabronccsal forgalomba menni tilos.

A közúti forgalomban való részvétel közben a járművet úgy kell vezetni, hogy a kerekek a járdára vagy járdaszigetre ne menjenek fel, illetve a gumiabroncs oldala a szegélyt ne érintse.

Ha a jármű valamelyik gumiabroncsa a közúti forgalomban való részvétel közben hibásodik meg, akkor a haladó járművet azonnal meg kell állítani, és lehetőleg félre kell állni. A hiba kijavításáig elindulni tilos! Az eseményt a forgalomirányításért felelős szervezet diszpécserének azonnal jelenteni kell.

Gumiabroncs hiba esetén a műszaki szolgálat helyszínre érkező illetékesének rendelkezése szerint kell eljárni.

65. Segédüzemű berendezések

A közúti forgalomba csak olyan trolibusz adható, hogy annak elindítása a segédenergiát szolgáló berendezéseinek működtetése nélkül (fék és kormányberendezés) ne legyen lehetséges. Ez alól a hatóság egyes régebbi típusoknál felmentést adhat.

Segédüzemű berendezés meghibásodása esetén a járművel azonnal félre kell állni, és az eseményt jelenteni kell a forgalomirányításért felelős szervezetnek, aki intézkedik a hiba javítására vagy a jármű vontatására.

66. Sűrített levegős berendezések

A légsűrítő látja el a jármű sűrített levegővel működtetett berendezéseit.

A levegőellátás megfelelő mennyiségét a műszerfalon nyomásmérő műszerrel a járművezetőnek menetközben rendszeresen ellenőriznie kell.

Hibás légsűrítővel forgalomba menni nem szabad, vagy nem megfelelő levegőnyomás észlelése esetén azonnal arra alkalmas helyen félre kell állni, és az eseményt jelenteni kell a forgalomirányításért felelős szervezet diszpécserének, aki intézkedik a hiba javítására vagy a jármű vontatására.

67. Fékezés

Üzemi fékezésnek nevezzük, amikor előre látott esetben kell a járművet az üzemi fékberendezéssel megállítani, illetve a sebességet szabályozni.

Vészfékezésnek nevezzük, amikor a lehető legrövidebb fékút megtételével kell a jármű sebességét a lehető legrövidebb idő alatt csökkenteni, a járművet megállítani.

Villamos fékezésnek nevezzük, amikor a jármű sebességét a jármű elektromos fékberendezésével csökkentjük.

Fékezéskor mindig figyelembe kell venni a jármű sebességét, az útviszonyokat, valamint a jármű terhelését.

Az üzemi fékezést mindig idejében kell megkezdeni, hogy a jármű sebessége egyenletesen és lökésmentesen csökkenjen, és a biztonságos megállításhoz szükséges fékút rendelkezésre álljon.

Az áramszünetjelző menet közbeni váratlan megszólalásánál a vészfékezést kerülni kell.

68. Üzemi fék

Az **üzemi fék** akkor működik megfelelően, ha a fékezőerő folyamatosan, egyenletesen szabályozható, a fékezés lökésmentesen, a jármű nem kívánt irányváltoztatása nélkül hajtható végre.

Amennyiben az üzemi fék meghibásodik, a járművet azonnal meg kell állítani. Megállni lehetőleg úgy kell, hogy más járműveket a félre álló trolibusz továbbhaladásukban ne akadályozzon. Az eseményt jelenteni kell a forgalomirányításért felelős szervezetnek, aki intézkedik a hiba javítására vagy a jármű vontatására.

A korszerűbb járműtípusok ABS/ASR rendszerrel ellátottak, mely fékezéskor a kerekek megcsúszását, illetve gyorsításkor a hajtott kerekek kipörgését hivatott megakadályozni.

A járművezető köteles a járművet olyan előrelátással vezetni, mintha az ABS/ASR rendszer nem lenne rajta. Ebből adódóan az ABS/ASR rendszer hibája esetén a jármű forgalomban maradhat, de a hibát a járművezető köteles jelezni a menetlevélen. Az ABS/ASR rendszer hibával a járművet a telephelyről forgalomba adni nem szabad!

69. Biztonsági fék

Két vagy háromkörös üzemi fékberendezés esetén, bármely üzemi fékkör meghibásodásakor a biztonsági fék funkcióját a másik, illetve a többi üzemi fékkör látja el. A biztonsági fék az üzemi fékberendezés váratlan meghibásodása esetén a jármű egyszeri megállítására szolgál. A hiba elhárításáig a járművel tovább közlekedni tilos!

70. Rögzítőfék (kézfék)

Működésmódja alapján a rögzítőfék lehet:

- a.) mechanikus
- b.) rugóerőtárolós

a.) Mechanikus rögzítőfék

A vezető kezerejét áttételeken keresztül továbbítva hat a kerékfék szerkezetre. A jármű rögzítésén kívül a váltóállításkor is kell használni. Nem tölti be a biztonsági fék funkciót.

b.) Rugóerőtárolós fék

- A kettős fék munkahengerben összesűrített levegő eleresztése után a rugóerő hat a kerékfék szerkezetre.
- A kézfék légtartályok nyomásvesztése esetén a rugóerőtárolós fék automatikusan befékezi a járművet.
- Tilos a járművel elindulni vagy továbbhaladni, ha a kézfék tartályok nyomása nem éri el az oldási nyomást.
- Egyes típusok esetén a félreállást nyomásvesztésnél a kézfék vészoldó lehetővé teszi.
- A kézfék tartályok nyomásvesztése esetén, a rugóerőtárolós féket mechanikusan oldani kell a vontatás megkezdése előtt.

A járművet átvevő járművezető még a telephely területén köteles ellenőrizni a rögzítőfék működőképességét. Rögzítőfék hibával sem a telephelyről, sem a végállomásról elindulni nem szabad!

A járművezető a járművet (vezetőfülkét) csak akkor hagyhatja el, ha a járművet a rögzítőfékkel rögzítette. Rögzítőfék hiba esetén a járművezető a vezetőfülkét sem hagyhatja el, amíg a járművön utasok tartózkodnak.

Amennyiben a jármű leállítása lejtős területen történik, kerékfogó éket is használni kell. A kerékfogó ék kötelező használatát az adott végállomás utasításában elő kell írni.

Rögzítőfék hiba esetén a járművezetőnek lejtős területen az ékeléshez segítséget kell kérnie.

Ha a rögzítőfék menet közben hibásodik meg, a járművel félre kell állni, az utasokat le kell szállítani, a járművet kerékkitámasztó ékkel rögzíteni kell. Az eseményt jelenteni kell a forgalomirányításért felelős szervezetnek, aki intézkedik a hiba elhárítására vagy a jármű telephelyre vontatására.

A rögzítőfék az álló jármű rögzítésére szolgál, üzemi fékként használni nem szabad.

71. Kiegészítő fékek

Kiegészítő, biztonságot fokozó fékek az alábbiak lehetnek:

- Villamos fék
- Megálló fék

- a.) A villamosfék a jármű lassító, lökésmentes fékezésére szolgál. Garázsból csak hibátlan villamosfékkel rendelkező járművel szabad forgalomba menni.
A járművezetőnek törekedni kell arra, hogy a fékezést lehetőleg villamosfékkel végezze, mivel ez a jármű fékrendszerét kíméli, és az utasok számára megfelelő komfort érzetet biztosít.
A villamosfék egyes járműtípusoknál olyan kialakítású, hogy automatikusan biztosítja a visszatáplálásról az áttérést az ellenállás fékezésre, ha a hálózat a visszatáplálást nem teszi lehetővé. A villamos fék akkor megfelelő, ha a fékezést egészen kis sebességig végre lehet a járművel hajtani.
Csúszós (jeges) útvizonyok esetén, ha a jármű ABS-el és elektronikus szabályozással nem rendelkezik, a villamosféket ki szabad kapcsolni, ha a jármű vezetője úgy itéli meg, hogy a fékezés ezáltal biztonságosabban végrehajtható. A villamosféket kikapcsolni akkor szabad, ha az adott járműtípus, járműkezelési utasításában ez engedélyezve van.
A villamosfék hibája esetén a járművel, ha az üzemifék és a rögzítőfék hibátlan, végállomásig vagy a garázsba utasszállítással szabad közlekedni. A jármű fékrendszerének kímélése érdekében végállomásról hibás villamosfékkel elindulni nem szabad, a hibát be kell jelenteni a forgalomirányításért felelős szervezet diszpécserének és a továbbiakban utasítása szerint kell eljárni.
- b.) A megállófék a jármű megállásakor automatikusan rögzíti a járművet, és a menetpedál megnyomásakor automatikusan old. Nyitott ajtónál megakadályozza a nyitott ajtóval történő elindulást, mivel a menetparancsot tiltja.
Tilos a megállóféket indokolatlanul kikapcsolni!
Meghibásodása esetén egyes járműtípusoknál a továbbhaladás csak korlátozott üzemmódban lehetséges. (sebességkorlátozással.)

Megállófék hibával a járművet telephelyről forgalomba vinni nem szabad. Forgalomban történő meghibásodásuk esetén a forgalomirányításért felelős szervezet utasítása szerint kell eljárni.

A megállófék nem helyettesíti a rögzítőféket. A járművezető a vezetőfülkét csak akkor hagyhatja el, ha a járművet a rögzítőfékkel rögzítette.

72. Vezetőfülke

A vezetőfülkében menet közben csak az oda beosztott járművezető tartózkodhat. Munkamódszer átdadó szék használatával, ha a jármű vezetőjét a vezetésben ez nem akadályozza a vezetőfülkében munkamódszer-átadó, intézkedési igazolvánnyal rendelkező, kísérleti üzem ellenőrzését végző oda beosztott személy is tartózkodhat.

A vezetőfülke ajtaját menet közben csukva kell tartani. Amennyiben a járművezető a járművet elhagyja, a vezetőfülke ajtaját köteles lezárni.

A vezetőfülke ajtó meghibásodása esetén, a járművel a végállomásról elindulni nem szabad. Amennyiben a vezetőfülke ajtó a két végállomás között hibásodik meg, a járművel utasokat szállítva a végállomásig kell közlekedni, ha az ajtó kicsapódás ellen rögzíthető. A végállomáson intézkedést kell kérni a hiba kijavítására, vagy a jármű telephelyre történő beállítására.

Ha a vezetőfülke ajtó úgy hibásodott meg (pl. nem záródik), hogy baleset veszély áll fenn, akkor a végállomásig utasok nélkül kell közlekedni.

73. Visszapillantó tükör

A jármű külső és belső visszapillantó tükreinek meg kell felelni az érvényes hatósági előírásoknak. Eltört, megrongálódott visszapillantó tükört csak úgy szabad visszahelyezni, hogy az a vonatkozó hatósági előírásokat ne sértse.

A tükrök használhatatlansága esetén a járművet félre kell állítani, és az eseményt a forgalomirányításért felelős szervezetnek jelenteni kell.

Ha a megállóhelyek valamelyike olyan ívben van, hogy ott a járművön levő visszapillantó tükörből nem ellenőrizhető a le- és felszállás, akkor az adott megállóban oszlopra szerelt visszapillantó tükört kell elhelyezni.

A fedélzeti kamerával ellátott járműnél a belső visszapillantó tükör felszerelése nem kötelező.

74. Indulásjelző berendezés

Az indulásjelzés adására az utastérben elhelyezett hangjelzést adó indulásjelző berendezés szolgál.

Az indulásjelző berendezésnek a jármű típusától függően lehet olyan változata is, ahol a hangjelzéssel együtt az utastérben fényjelzés is működik.

A járművet átvevő járművezető az indulásjelző berendezés működőképességét még a telephely területén köteles ellenőrizni.

Amennyiben a közúti forgalomban való részvétel közben az indulásjelző berendezés meghibásodik, akkor a továbbközlekedés módját az határozza meg, hogy a hangerősítő berendezés üzemképes vagy nem.

Amennyiben a hangerősítő berendezés üzemképes, akkor a végállomásig utasokat szállítva kell közlekedni és a hangerősítő alkalmazásával, szóban kell felhívni az utasok figyelmét az ajtók záródására. Amennyiben a hangerősítő berendezés is üzemképtelen, akkor az utasokat a megállóhelyen le kell szállítani, és utasok nélkül kell a végállomásig közlekedni. A végállomáson intézkedést kell tenni a hiba kijavítására vagy a jármű telephelyre történő beállítására.

75. Védőfüggöny

A védőfüggöny csak akkor és addig képezi a jármű biztonsági berendezését, amikor a jármű utastér világítását bekapcsolva kell tartani. Az utastér-világítás működésekor a védőfüggönyt behúzva kell tartani, mert annak elmulasztása esetén a visszatükröződő fény zavarhatja a járművezetőt az előre látásban. Olyan járművön, ahol a vezetőfülke válaszfala nem üveges vagy nem átlátszó felületű, védőfüggönyt alkalmazni nem kell.

76. Utastéri ajtók

A távműködtetésű utastéri ajtók kezelését a vonatkozó hatósági előírások figyelembe vételével a járműkezelési utasításában kell szabályozni. A távműködtetésű utastéri ajtók nyitott és zárt állapotát jelzőlámpával a műszerfalon vissza kell jelezni. A visszajelző lámpa fénye a kék kivételével bármilyen színű lehet. Az utastéri ajtókat a járművezető kezeli távvezérléssel a vezetőfülkéből.

Olyan járműnél, ahol a járművezető az ajtónyitást csak engedélyezi, a nyitást engedélyező kezelő nyomógombbal vagy billenő kapcsolóval, az utasok nyomó- vagy billenő gomb benyomásával kérhetik az ajtók kinyitását. A jármű vezetője az ajtónyitást a központi kezelővel köteles lehetővé tenni.

A járművet átvevő járművezető a telephely területén köteles meggyőződni a távműködtetésű utastéri ajtók és a visszajelzők működőképességéről.

Amennyiben a közúti forgalomban való részvétel közben valamelyik távműködtetésű utastéri ajtó meghibásodik, akkor a végállomásról elindulni nem szabad. Ha a meghibásodás a két végállomás között lép fel, az utasokat tovább szállítani tilos, a végállomásig utasok nélkül kell közlekedni. A végállomáson intézkedést kell tenni a hiba kijavítására, vagy a jármű telephelyre történő beállítására.

Az utastérben kezdeményezett vésznyitást a műszerfalon jelzőlámpának jeleznie kell. Vésznyitás kezdeményezésénél a jármű vezetője köteles elindulás előtt meggyőződni annak okáról. Menet közben, ha a vésznyitást utas kezdeményezte, a járművet intenzív fékezéssel kell megállítani. Tovább haladni csak akkor szabad, ha a jármű vezetője meggyőződött annak a veszélytelenségéről.

77. Leszállásjelző

A leszállásjelző kezelését a járműkezelési utasításban kell szabályozni, a vonatkozó hatósági előírásoknak megfelelően. A leszállásjelzést az utasok adhatnak, a járművezető részére az erre a célra elhelyezett nyomógombok vagy billenő kapcsolók segítségével. A nyomógombok vagy billenő kapcsolók megnyomása után a leszállási szándékot a vezetőfülke műszerfalán elhelyezett jelzőlámpa jelzi, továbbá világít az ajtónál elhelyezett ellenőrző lámpa is.

Amennyiben a leszállásjelző lámpája világít, a járművezető köteles a járművet a viszonylat következő megállójában megállítani, és a szükséges utastéri ajtókat kinyitni, illetve az ajtók nyithatóságát engedélyezni. A járművet átvevő járművezető a telephely területén köteles meggyőződni a leszállásjelző berendezés működőképességéről. Hibás leszállásjelzővel utasforgalomba állni tilos!

Amennyiben valamelyik leszállásjelző a vonalon hibásodik meg, akkor a járművet a járatra vonatkozó összes megállóhelynél meg kell állítani, és azt az ajtót, amelyenél a leszállásjelző meghibásodott, ki kell nyitni (akkor is, ha a többi ajtónál leszállási szándékot nem jeleztek).

A leszállásjelző rendszer meghibásodása esetén minden megállóhelyen a járművezetőnek meg kell állni, és minden ajtót ki kell nyitni.

A végállomásról a hibát be kell jelenteni a forgalomirányításért felelős szervezetnek, és a továbbiakban utasítása szerint kell eljárni.

78. Vészjelző

A vészjelzőt a jármű utastérében elhelyezett vészjelző nyomógombok bármelyikének megnyomásával lehet működésbe hozni. A vészjelzővel jelzést az utasok adhatnak bármilyen veszélyhelyzetben.

A vészjelző működőképességéről - minden nyomógombról külön-külön - a járművezető még a telephely területén köteles meggyőződni.

A vészjelző bármilyen hibája esetén a járművet utasforgalomba vinni tilos!

Amennyiben a vészjelző a megállóhelyről való kiindulás közben jelez: azonnal, ha a két megállóhely között történik jelzés, üzemi fékezéssel kell megállni.

Megállás után elindulni csak akkor szabad, ha a járművezető meggyőződött a vészjelzés okáról és az elindulás veszélytelenségéről.

Ugyanígy kell eljárni akkor, ha a vészjelzővel a jármű álló helyzetében adtak vészjelzést.

A vészjelző meghibásodása esetén utasok nélkül kell a végállomásig közlekedni. A végállomáson intézkedést kell tenni a hiba kijavítására, vagy a jármű telephelyre történő beállítására.

79. Kerékkítámasztó ékek

A kerékkítámasztó ék a jármű rögzítésére szolgál. Minden járművet a közúti forgalomban való részvételhez legalább kettő kerékkítámasztó ékkel kell ellátni.

Ha a járművet kerékkítámasztó ékkel kell rögzíteni, akkor vízszintes talajon a két éket az egyik nem kormányzott kerék előtt és mögött, lejtős úton mindkét éket a lejtő felőli oldalról kell a nem kormányzott kerekek alá helyezni. A lejtőn rögzített járműnél a kormányzott kerekeket a járda felé kell kormányozni.

Kerékkítámasztó ékkel kell rögzíteni a járművet akkor, ha a rögzítő fék meghibásodott, valamint akkor, ha a jármű elgurulásának a veszélye fennáll.

Olyan végállomásokon, ahol a kerékkítámasztó ék használata kötelező, ott a végállomási utasításban az ékek használatára vonatkozó előírásokat szabályozni kell. A járművet átvevő járművezető a telephely területén köteles meggyőződni a kerékkítámasztó ékek meglétéről és használhatóságáról.

80. Hangerősítő berendezés

A hangerősítő berendezések az utasok tájékoztatására szolgálnak. A járművezető az utasforgalomban köteles a megállóhelyeket, valamint a forgalommal kapcsolatos és szükséges információkat bemondani, illetve az automatikus utas-tájékoztató berendezéseket működtetni. A telephelyen történő járműátvételkor a hangerősítő berendezések üzemképességéről meg kell győződni. Hibás hangerősítő berendezéssel a jármű utasforgalomba nem vihető.

Amennyiben a hangerősítő berendezés a két végállomás között hibásodik meg, akkor utasokat szállítva a végállomásig kell közlekedni. A végállomáson a hibát be kell jelenteni a forgalomirányításért felelős szervezet diszpécserének, és a továbbiakban utasítása szerint kell eljárni.

81. Jegyérvényesítő és jegyárusító készülékek

A jegyérvényesítő vagy a járművön elhelyezett jegyárusító készülékek kezelésével kapcsolatos tudnivalókat helyi utasításban kell szabályozni.

82. Fűtő- szellőző berendezések

A járműveket fűtési időszakban csak üzemképes fűtőberendezéssel lehet forgalomba adni. A jármű fűtésével, szellőzésével kapcsolatos feladatokat helyi utasításban kell szabályozni.

83. Páramentesítő, ablaktörlő

A páramentesítő és az ablaktörlő a jármű biztonsági berendezését képezi, ha az időjárási viszonyok használatukat szükségessé teszik. Az ablaktörlő hibája esetén, ha használata szükséges, tovább közlekedni nem szabad.

A páramentesítő hibája esetén, ha a használata szükséges a végállomásig szabad közlekedni úgy, hogy a párát szükségszerűen kézzel kell letörölni.

Mindkét esetben a hibát be kell jelenteni a forgalomirányításért felelős szervezet diszpécserének, aki intézkedik a hiba elhárítására vagy a jármű telephelyre történő beállítására.

84. Biztosítók

A trolibuszok minden villamos berendezésének külső, belső zárlatok és túlterhelések ellen, védettnek kell lennie. A jármű vezetője olvadó biztosítót nem cserélhet.

85. Vezérlőkapcsoló

A jármű gyorsítása és villamos fékkel történő lassítása a vezérlő kapcsolóval történik. A villamos fék vezérlését úgy kell biztosítani, hogy a jármű a fékezéskor, légfék nélkül is kb. 5 km/h sebességig lelassuljon.

A menet és fék vezérlő kapcsolókat a járműkezelési utasításában meghatározottak szerint kell működtetni.

86. Túláram és vezérlőáram kapcsolók, irányváltó

A túláram, vezérlőáram kapcsolók és az irányváltók kezelésének előírásait, a járműkezelési szabályzat járműtípusonként tartalmazza.

V I . F E J E Z E T

A járművek közlekedése

87. Szolgálatba jelentkezés

A járművezető szolgálatba előírt időben, tiszta jó állapotú egyen vagy formaruhában, józan, kipihent állapotban köteles jelentkezni a szolgálati helyén a 38-as pontban foglaltak figyelembe vételével. A szolgálati helyen meghatározott menetokmányokat, dokumentumokat át kell vennie, illetve megbízás alapján a végállomásra a szolgálattal összefüggő anyagokat ki kell vinnie.

A járművezető a szolgálat megkezdése előtt a részére kiadott dokumentumokon levő információkat köteles áttanulmányozni, és tudomásul venni a munkájával összefüggő utasításokat, rendelkezéseket.

Változás esetén köteles a változásokról, ha az írásos, a tudomásul vételt aláírni. A jelentkezésnél és napközben kapott információkat köteles váltótársa részére átadni.

A megfelelő dokumentumokkal történő ellátásért a szolgálati hely vezetője a felelős.

88. Járművek átvétele, elindulás a telephelyről

A jármű átvételét a telephelyen a technológiai utasítás szerint kell végrehajtani. A jármű átvételét a szolgálati beosztásban meghatározottak szerinti időben az adott járműre vonatkozóan, helyi utasítás szerint kell végrehajtani úgy, hogy a jármű átvétele még az indulási idő előtt befejeződjön.

Hiányosság esetén a telephely technológiai rendjében meghatározottak szerint köteles intézkedést kérni a hiba, hiányosság elhárítására, szükség esetén a jármű cseréjére.

A jármű előírászerű felkészítéséért a szolgálati egység műszaki szolgálata a felelős. A járművezető felelős a helyi utasításban meghatározottak szerinti jármű átvételéért, a tartozékok meglétéért és a menetokmányok szabályszerű kitöltéséért.

Közlekedés biztonságot veszélyeztető hibával forgalomba menni tilos.

A telephelyről az előírt idő előtt csak a szolgálati felettes engedélyével szabad kimenni. Hiányosság miatti késést azonnal jelenteni kell a forgalomirányításért felelős szervezet diszpécserének.

A kiálló trolibusz az elsőnek érintett, a cég vagy társaság üzemeltetésében levő trolibusz vagy autóbusz megállóhelytől utast kell szállítani.

89. Beállítás a telephelyre

A forgalmi járatként közlekedő jármű csak a menetrendben előírt időben állhat be a telephelyre. Ettől eltérni csak a forgalomirányításért felelős szervezet, illetve az arra jogosult intézkedési igazolvánnyal rendelkező külön utasítására, vagy engedélyével lehet. Beállítás esetén az előírt garázsmeneti útvonal betartásával kell közlekedni. Az előírt útvonaltól csak rendkívüli esetben lehet eltérni, és az eltérést a forgalomirányításért felelős szervezet diszpécserének a járművezető jelenteni köteles.

A telephelyre beálló garázsmeneti járművet a 14-es pontban foglaltak szerint kell jelölni. A jelölés kihelyezését adott viszonylatra helyi szabályozásban kell meghatározni.

A telephelyre beálló forgalmi járatokon az utolsónak érintett a cég vagy társaság kezelésében levő megállóhelyig utasokat kell szállítani, és az utasokat tájékoztatni kell.

Rendkívüli esetben a forgalmi járat csak akkor állítható be a telephelyre, ha intézkedésre jogosult személy arra utasítást ad. A telephelyre való beállítás után a jármű átadása a telephely technológiai rendjében meghatározott helyen és módon történhet.

90. Jármű átadás- átvétel a váltás helyén

A forgalmi járatként közlekedő jármű telephelyen kívüli átadása és átvétele csak a szolgálati beosztásban megjelölt helyen és időben történhet, amelyet helyi utasításban kell szabályozni. Kivételt képez az előre nem látható, nem tervezhető esemény miatt történő átadás (átvétel), amikor a váltás helyét és idejét a szolgálati felettes a körülményeknek megfelelően, operatíván határozza meg.

A váltás helyén az átadó járművezető szóban köteles tájékoztatni az átvevő járművezetőt a járművel és a forgalommal kapcsolatos észrevételeiről.

A szolgálati kezek átvett tárgyakat, dokumentumokat köteles az átadó járművezető az átvevő részére átadni. A jármű átadásakor a tartozékok hiánytalan meglétének ellenőrzéséért az átvevő járművezető a felelős. Hiányosság esetén a hiányt jelenteni kell a szolgálati felettesnek.

Forgalombiztonságot veszélyeztető hiányosság esetén, a forgalomba az átvevő járművezetőnek beállni nem szabad, az eseményt jelenteni kell a forgalomirányításért felelős szervezetnek.

91. Felszállási helyre történő beállítás

A végállomások le- és felszállásának rendjét végállomási végrehajtási utasításban kell szabályozni. A végállomáson, ha az előző forgalmi járat már elindult, a felszálló helyre a járművezető köteles felállni és az utasok részére az ajtók kinyitásával a felszállást lehetővé tenni kivéve, ha a végállomási utasítás az adott végállomásra mást határoz meg.

92. Megállás a megállóhelynél

A megállóhelynél a járművet egyenletes lassítással úgy kell megállítani, hogy a jármű homlokfala a jelzőtáblával egy vonalban helyezkedjen el, és az utasok le- és felszállása a járdára vagy járdaszigetre történhessen.

A megállóhelynél egyszerre csak egy jármű állhat meg, kivéve a kijelölt kettős megállóhelyeknél.

Kettős megállóhelynél a másodikként érkező járműnek úgy kell megállnia, hogy az átszállások biztosítva legyenek. Az elől álló jármű vezetője ilyenkor köteles az átszálló utasokat megvédeni.

A forgalmi járatnak valamennyi, a menetrendben meghatározott megállóhelynél meg kell állnia, ha a megállóban utas tartózkodik, vagy a megállóhely közvetlen közelében nyilvánvaló utazási szándék észlelhető, illetve a járművön leszállási szándékot jeleztek. Megállás után a megfelelő távműködtetésű utastéri ajtókat ki kell nyitni, illetve az ajtónyitást engedélyezni kell.

A megállóhely mellett megállás nélkül elhaladni csak akkor szabad, ha nincs sem leszállni, sem felszállni szándékozó utas, és a járművezető meggyőződött a továbbhaladás veszélytelenségéről. Ebben az esetben maximum 10 km/h sebességgel szabad közlekedni.

Párhuzamos közlekedésre alkalmas úton tilos a megállóhelyen várakozó jármű mellett a második forgalmi sávba állni, ha a járművek ugyanazon a felsővezeték páron közlekednek. Kettős megállóhely kivételével, másik, akár különböző viszonylatú járművet sem szabad 30 méteren belül megközelíteni, kivéve a forgalomirányító készülékkel ellátott útkereszteződést, előre nem látható forgalmi akadályt, más vezetékpáron haladó járművet vagy végállomást.

Amennyiben a megállóhelyre más jármű szabálytalan várakozása miatt, vagy egyéb okból előírás szerint beállni nem lehet, akkor a KRESZ előírásainak figyelembe vételével úgy kell megállni, hogy az utasok részére a biztonságos le és felszállás biztosítva legyen.

Amennyiben a járművel megállóhelyen a jármű nem az előírások szerint állt meg, az utasokat a hangerősítő berendezésen keresztül tájékoztatni kell.

Trolibuszal másik trolibusz mögé állni két méteren belül akkor sem szabad, ha egyébként az egymás mögötti közvetlen megállás nem tiltott.

93. Utasok le és felszállása

Az utasok le- és felszállása a megállóhelyen történhet. A távműködtetésű ajtókat csak a jármű álló helyzetében szabad kinyitni, illetve az ajtónyitást engedélyezni. Az utasok le- és felszállását a visszapillantó tükör segítségével folyamatosan figyelemmel kell kísérni. Ha a külső ajtónyitó gomb meghibásodik, vagy az utas valamilyen okból az ajtót működtető gombot nem tudja kezelni, de felszállási szándéka nyilvánvaló, akkor a jármű vezetője, valamennyi utasajtót kinyitva biztosítani köteles a fel- és leszállás lehetőségét.

A le- és felszállást akkor lehet befejezettek tekinteni, amikor az utolsónak leszálló utas a talajon áll, és a járművet elengedte, és az utolsónak felszálló utas a távműködtetésű utastéri ajtó becsukódását nem akadályozza.

Ha rendkívüli esemény történt, a járművezető engedélyt adhat az utasok le- és felszállására a megállóhelyen kívül is. Megállóhelyen kívül a távműködtetésű ajtókat kinyitni, illetve a nyitásra engedélyt adni csak akkor szabad, ha a járművezető meggyőződött a le- és felszállás veszélytelenségéről.

Az utasokat a hangerősítő berendezésen keresztül az ajtók kinyitásáról, illetve a nyitás engedélyezéséről, valamint a leszállással járó veszélyekről tájékoztatni kell. A járművel ilyen esetben megállni lehetőleg úgy kell, hogy a leszállás a járdára történhessen. Szükség esetén a jármű vezetője az utasok leszállását fedezéssel köteles biztosítani.

94. Elindulás

Az indulásjelzővel megadott indulási engedély nem jelent azonnali indulási parancsot, az elindulásra vonatkozó előírásokat a járművezető köteles betartani. Indulási engedélyt lehet adni szóban is.

A járművezető akkor indíthatja el a járművet, ha:

- Az indulásjelző berendezéssel az indulásjelzést megadta.
- A távműködtetésű utastéri ajtók becsukódásáról visszajelzést kapott és meggyőződött az ajtók zárt állapotáról.
- Meggyőződött arról, hogy a jármű indításának egyéb akadálya nincs.

A járművezető indulásjelzést indulásjelző berendezéssel vagy szóban mikrofonon keresztül, csak a 93-es pont 2. bekezdésében foglaltak maradéktalan teljesülése után adhat.

Az indulásjelzés megadása után - a jelzés folyamatos működése közben- 3-5 másodperc múlva szabad a távműködtetésű ajtókat csukni, ha ennek egyéb akadálya nincs. Ha valamilyen oknál fogva valamelyik ajtó nem záródik, akkor a járművezető köteles meggyőződni annak okáról, s ettől függően megkísérelni az ajtó ismételt zárását. (Az ajtók újraindításáról az utasokat a hangerősítő berendezésen keresztül tájékoztatni kell, kivéve ha a jármű önműködő visszanyitló ajtó rendszerrel rendelkezik.)

Ha valamilyen oknál fogva az ajtók nem zárhatók, akkor az indulásjelzést törölni kell, és ha az elindulás lehetőségei adóttak, akkor újból indulásjelzést kell adni.

A megállóhelyről történő elindulás veszélytelenységéről a jármű vezetője a KRESZ erre vonatkozó szabályait figyelembe véve köteles meggyőződni. A jármű megmozdulása után a visszapillantó tükörben újra köteles ellenőrizni, hogy utas vagy csomag az ajtók közé nem záródott-e, még akkor is, ha az indításjelző csengő elhallgatott. Elindulni csak akkor szabad, ha a járművezető a biztonságos elindulásról meggyőződött.

95. Eljárás mozgásukban, látásukban korlátozott utasok esetén

Mozgáskorlátozott utasok észlelése esetén a le- és felszállásoknál a járművezető köteles fokozott gondossággal eljárni.

Olyan járművön, amelyen mozgáskorlátozottak felszállását elősegítő műszaki kialakítás található, azt a járművezető köteles működtetni. Automata rendszerrel az utasok figyelmét a rámpa működtetésére a járművezetőnek fel kell hívni mikrofonon keresztül, valamint ha van külső hangszóró, azzal is tájékoztatnia kell az utasokat

Kézi működtetésű kialakításnál a járművezető köteles a jármű biztonságos rögzítése és a vezetőfülke ajtajának bezárása után, a rámpát a mozgáskorlátozott részére kihajtani, hogy ezzel a fel- és leszállás lehetőségét megkönnyítse.

Kerekes székekkel utazó esetén a járdára mellé olyan szorosan kell állni, hogy a mozgásában korlátozott személy a kerekes székekkel felszálláskor a járműre, vagy leszálláskor a járdára zökkenőmentesen gördülhessen. Amennyiben a járdára mellé állást más jármű akadályozza, szükség esetén a járművezető személyesen is köteles a le- vagy felszállást elősegíteni, a rögzítés és vezetőfülke zárásra vonatkozó előírások figyelembe vételével.

Látásában korlátozott, illetve vak személy esetén köteles a járművezető élőszavas tájékoztatást is biztosítani, amennyiben van, a külső hangszórót használni kell.

96. Engedélyezett sebességek

A trolibuszsal engedélyezett legnagyobb sebesség maximum 50 km/h lehet. A sebesség megválasztásánál mindig figyelembe kell venni a KRESZ által meghatározottak szerint a forgalmi, az út, és látási viszonyokat, valamint hogy indokolatlanul hirtelen fékezés ne következzen be, ezért nagyobb (kétszeres reakció idejű) követési távolságot kell tartani.

Sebességkorlátozások:

40 km/h-nál nagyobb sebességgel nem szabad közlekedni.

- Távirányítású váltó alatt.

30 km/h-nál nagyobb sebességgel nem szabad közlekedni:

- Nagy ívű kanyarokban.
- Aluljárók ki és bevezető szakaszán.
- Nem működő, vagy kikapcsolt villamosfék esetén.
- Automata áramszedő lehúzóval ellátott jármű lehúzó rendszerének hibája esetén.

20 km/h-nál nagyobb sebességgel nem szabad közlekedni:

- Váltó alatt, ha a váltó egyenes irányban áll.
- Aluljáróban.
- Összeágazás egyenes irányba történő áthaladásánál.
- Szintbeli felsővezeték keresztezése alatt.
- Kis ívű kanyarban.
- Áramszünetjelző hiba esetén.

15 km/h-nál nagyobb sebességgel nem szabad közlekedni:

- Végállomás és garázs területén.

10 km/h-nál nagyobb sebességgel nem szabad közlekedni:

- Közvetlen állítású váltó alatt, ha azt állítani kell.
- Váltó alatt, ha kitérő irányú a haladás iránya (kivéve a távirányítású váltót).
- Összeágazó váltó alatt, ívből történő megközelítésnél.
- Helytelen felsővezetéken történő közlekedéskor.
- A felsővezeték alól megengedett legnagyobb kitéréskor.
- Annál a megállóhelyénél, ahol az adott viszonylatnak megállni nem kell, vagy ha a megállóban utas nem tartózkodik, és leszállási szándékot nem jeleztek.

5 km/h-nál nagyobb nem lehet a sebesség:

- Hátramenetnél.
- „Ugratásnál”.
- Váltójelző hibája esetén.

97. Közlekedés az úton

Trolibuszsal a vonalon, 40 km/h sebesség felett, úgy kell közlekedni, hogy másik viszonylatú jármű mögött, legalább 60 m követési távolság legyen. Az elől haladó járművet csak a kettős megállóhelyen vagy végállomáson szabad 30 méteren belül megközelíteni. Ilyen helyen megállni úgy kell, hogy mögüle annak esetleges műszaki hibája esetén is ki lehessen kanyarodni.

Kizárólag trolibuszokat érintő forgalmi akadály keletkezése esetén tilos azonos útszakaszon szorosan egymás mögé állni úgy, hogy ezzel más járművek továbbhaladását a trolibuszok akadályozzák. Ilyen akadály észlelésekor lehetőleg a megállóhelyen kell maradni, és az utasokat a forgalmi akadályról tájékoztatni kell. Amennyiben nem megállóhelyen észleli a jármű vezetője a forgalmi akadályt, lehetőleg az úttest széle mellé kell húzódní. Forgalmi akadály észlelésekor az elsődleges szempont, hogy a többi közlekedő jármű részére a továbbhaladás biztosítva legyen.

Olyan helyen, ahol két különböző felsővezeték pár van egymás mellett, másik viszonylatú trolibuszt előzni, vagy kikerülni csak fokozott óvatossággal szabad. A közúti forgalomban, vagy egyéb helyen tolatni csak a KRESZ idevonatkozó előírásainak betartásával szabad. Közúti forgalomban elakadt járművet szükség esetén fedezni kell, és korlátozott látási viszonyok között ki kell világítani.

98. Járművezetői jegyárúsítás és jegyellenőrzés

Járművön járművezető jegyet a 29-es pontban foglaltak szerint akkor végezhet, ha ezt részére az adott viszonylaton, időszakosan vagy teljes körűen előírják. Az árusítás és ellenőrzés előírásairól a jármű vezetőjét ki kell oktatni. Járművezetői jegyárúsítást és jegyellenőrzést a jármű álló helyzetében szabad csak végezni.

99. Végállomások

A végállomások forgalmi rendjét, a szolgálat átadás-átvétel módját, az utasok le- és felszállását, a járművek tárolását, takarítását, valamint egyéb feladatokat minden végállomásra, cég vagy társasági végállomási végrehajtási utasításban kell szabályozni. Ezen túlmenően, a végállomásokra vonatkozó speciális előírásokat helyi utasításban kell szabályozni.

100. Hírközlő berendezések

A biztonságos, egyenletes közlekedés, valamint az utazóközönség megfelelő tájékoztatása érdekében végállomáson, járművön különböző hírközlő berendezések vannak használatban.

A végállomási hírközlő berendezések használatára vonatkozó előírásokat kezelési szabályzatban kell szabályozni.

A járművön elhelyezett hírközlő, és utas-tájékoztató berendezéseknek olyan kialakításúaknak kell lennie, hogy a járművezető munkáját ne akadályozzák, a kilátást ne gátolják, valamint az utasokat ne zavarják. Használatukat cég vagy társasági végrehajtási utasításban kell meghatározni.

V I I . F E J E Z E T

Üzemzavarok, rendkívüli események

101. Rendkívüli esemény

Rendkívüli eseménynek kell tekinteni minden olyan zavart vagy akadályt, amely a forgalmi járatok közlekedését gátolja, illetve menetrendtől való eltérést okoz.

102. Bejelentési kötelezettségek

A járművezető köteles azonnal bejelentést tenni a forgalomirányításért felelős szervezet diszpécserének a következő eseményekről:

- Személyi sérüléssel járó baleset.
- Anyagi káros baleset (megegyezés hiányában azonnal, megegyezés esetén a végállomásról).
- Forgalmi zavar, üzemzavar, műszaki hiba, vezeték-szakítás, elakadás.
- Közúti jelzések hiánya, közlekedést veszélyeztető úthiba (vízelöntés, útbeszakadás, fakidulás, nagyfeszültségű vezeték leszakadás, stb.).
- Az utasok, a tömegközlekedés és egyéni forgalom bármilyen veszélyeztetése.
- A cég vagy társaság tulajdonát veszélyeztető rablás, betörés, rongálás, valamint minden egyéb ilyen irányú cselekmény.
- Tűzeset.
- Egyéb baleset, forgalmi zavarral kapcsolatos káreset.

A bejelentési kötelezettség elmulasztását a munkafegyelem megszegésének kell tekinteni.

A munkavállaló köteles az eseményről értesíteni mindazon szervezeti egységeket, akiknek a közreműködésére az elhárítás szempontjából szükség van, és ezekkel együtt intézkedni köteles a megszüntetésre, valamint a még lehetséges közlekedés biztosítására.

A forgalom biztonságát veszélyeztető szándékos cselekmény gyanúja esetén rendőri intézkedést kell igénybe venni.

103. Baleseti helyszínelés

A járművezetőnek **rendőri és baleseti helyszínelői** intézkedést kell kérni a forgalomirányításért felelős szervezet diszpécserétől, és a baleseti helyszínelő megérkezéséig a járműve mellett a helyszínen kell maradnia az alábbi esetekben:

- a)
 - Személyi sérüléssel járó közlekedési baleset esetén, illetve ha annak gyanúja felmerül.
 - Testzárítatból adódó, vagy egyéb áramütéssel járó balesetnél,
- b)
 - A balesetben résztvevők a felelősség kérdésében megegyezni nem tudnak.
 - Az idegen fél a helyszínt elhagyja.
 - Az idegen fél nem rendelkezik érvényes biztosítással.
 - Az idegen fél nem hajlandó adatait a kárrendezéshez átadni.
- c)
 - Külképviselési, diplomáciai, valamint fegyveres testületek járműveivel történt balesetknél.
- d)
 - Külföldi állampolgár által vezetett, illetve külföldi rendszámú járművel történt összeütközés esetén.

Cég vagy társasági balesethelyszínelői intézkedést kell kérni:

- Saját jármű összeütközésnél.
- Telephelyen belül történt közlekedési balesetek esetén.
- Felsővezeték szakításnál, ha a lelógó felsővezeték veszélyhelyzetet teremt.
- Műszaki hiba miatt bekövetkezett eseménynél.

Műszaki hiba esetén a további eljárást végrehajtási utasításban kell szabályozni.

104. A felelősség rendezése

A járművezetők a felelősséget a 103. pontban felsoroltak kivételével a helyszínen önállóan rendezhetik.

A cég vagy társaság üzemeltetésében levő trolibusz okozott balesetknél a jármű vezetője az idegen (véltlen) félnek csak érvényes és szabályosan kitöltött, a cég vagy társaság biztosítója által rendszeresített felelősségvállaló dokumentumot (betétlap vagy baleseti bejelentő) adhat át.

Idegen hibás balesetknél, amennyiben az idegen fél a felelősségét a helyszínen elismerte és a tárgyidőszakra érvényes biztosítása van, valamint szabályosan kitöltött betétlapját vagy baleseti bejelentőjét (amelyen hibásságát egyértelműen elismerte, és aláírta) a járművezetőnek átadja, akkor azt a járművezető ellenőrzés után elfogadhatja.

105. Járművezetői jelentés közlekedési balesetről

A járművezető a munkaideje alatt bekövetkezett minden olyan balesetről, káresetről, amelyben érintett félként szerepel, legkésőbb a munkaidejének befejezése után közvetlenül köteles részletes írásos járművezetői jelentést tenni, és ezt a szolgálati helyen szabályozott módon leadni.

A rendkívüli eseményekkel kapcsolatos teendők részletes szabályozását cég vagy társasági utasítás tartalmazza.

106. A jármű továbbhaladását akadályozó körülmények

Ha a járművezető olyan akadályt észlel, amely a biztonságos közlekedést veszélyezteti, a járművet azonnal meg kell állítani. Meg kell állítani a járművet, ha a járművezető menet közben olyan jelenséget észlel, vagy olyan jelzést lát, illetve hall, amelyről arra lehet következtetni, hogy az utasok, vagy a szolgálatban lévő munkavállalók testi épsége, illetve a forgalom biztonsága veszélyben van. Továbbhaladás akadályoztatása esetén a járművezető köteles az utasokat tájékoztatni és értesíteni a forgalomirányításért felelős szervezet diszpécserét.

107. Felsővezeték hiba, szakítása, áramszedő kiugrás, áramszünet

Felsővezeték hiba:

Észlelésekor lehetőleg a hiba helye előtt kell a járművet megállítani. A hibát be kell jelenteni a forgalomirányításért felelős szervezetnek, aki intézkedni köteles a hiba kijavítására.

A hibát észlelő járművezető köteles a járművet félreállítani, és a követő összes többi jármű vezetőjét figyelmeztetni a hiba helyére.

A hiba helye alatt a félreálló jármű vezetője köteles áramszedő lehúzással, („ugratással”) a forgalmat fenntartani. Az „ugratásnál” maximum 5 km/h sebességgel, a tükörből történő folyamatos ellenőrzéssel úgy kell közlekedni, hogy szükség esetén a jármű vezetője azonnal meg tudjon állni. Az ilyen lendületből történő átmenetelnél, a közúti forgalmat fokozottan kell ellenőrizni, vigyázva arra, hogy más jármű vezetőjét és önmagukat ne veszélyeztessék.

Amennyiben a felsővezeték hibája olyan, hogy mind a pozitív mind a negatív vezeték megsérült és azon folyamatosan áthaladni nem lehet, akkor a követő vagy szembe jövő harmadik járművezető köteles az ugratásnál segítséget nyújtani.

A harmadikként odaérkezőnek azonban félreállnia nem kell, miután átsegítette a járművet a hiba helyén, továbbmehet. A felsővezeték hibánál mindig az elsőnek oda érkező jármű vezetőjének kötelessége félreállni.

Felsővezeték szakítása:

A felsővezeték szakításánál a járművet haladéktalanul meg kell állítani lehetőleg olyan helyen, ahol a közúti forgalmat a jármű nem akadályozza. Ezt követően először meg kell győződni arról, hogy az elszakadt vezeték lelógó része más járművet, gyalogost nem veszélyeztet-e?

Szigorúan tilos lelógó vezetékét őrizetlenül otthagyni. Ilyen esetben a vezetékhez történő bármilyen hozzáérést meg kell akadályozni. Hírközlő eszközön keresztül a jármű vezetője köteles azonnal intézkedést kérni, a forgalomirányításért felelős szervezettől úgy, hogy a vezeték még az intézkedés ideje alatt se maradjon őrizetlenül.

A szakításról a jármű vezetője köteles írásos jelentést készíteni.

Áramszedők kiugrása esetén a jármű vezetője köteles a járművet haladéktalanul megállítani lehetőleg olyan helyen, ahol a közúti forgalmat a jármű nem akadályozza.

Kiugrás esetén a jármű vezetője nem mehet tovább mindaddig, amíg kétséget kizáró módon meg nem győződött arról, hogy a felsővezeték nem hibásodott meg. A kiugrást be kell jelenteni a forgalom irányításért felelős szervezetnek.

Felsővezeték hiba, szakítás, kiugrás illetve ezekből bekövetkezett áramkimaradás esetén a biztonság szem előtt tartásával a közúti forgalom folyamatosságának fenntartására fokozottan ügyelni kell. Törekedni kell arra, hogy a trolibuszok közlekedését gátló tényező más közlekedő partnerben a szükségesnél nagyobb rosszallást ne váltson ki. Az utasok leszállításáról a 93-as pontban foglaltak szerint kell eljárni.

A felsővezeték hibával, szakítással, kiugrással összefüggő forgalmi zavaroknál az utasokra fokozottan ügyelni kell. Járműre lelógó vezeték esetén az utasok leszállását mindaddig nem szabad engedélyezni, amíg kétséget kizáró módon a felsővezetékéből az áramot ki nem kapcsolták. Az utasokat az akadályról tájékoztatni kell.

Ugratással fenntartott forgalom esetében a félre álló járművezető köteles gondoskodni arról, hogy a hiba helyénél az „ugratással” átsegített járműre az utasok biztonságos helyen át tudjanak szállni.

Az áramszünetjelző megszólalásakor, vagyis hálózati feszültség kimaradásánál a járművet haladéktalanul meg kell állítani. A szünetjelző csengő megszólalásának okát ellenőrizni kell. Áramszünet esetén legkésőbb 3 perc elteltével, az eseményt jelenteni kell a forgalomirányításért felelős szervezet diszpécserének.

108. Félreállítás, járműelhagyás

Amennyiben a forgalomba levő járművel rendkívüli esemény miatt félre kell állni, akkor lehetőleg úgy kell, hogy a félreállított jármű a közúti forgalmat ne akadályozza. Az utasokat a következő megállóhelyen kell leszállítani, és ezt követően kell félreállni.

Amennyiben a jármű mozgásképtelenné vált, a félreállást úgy kell végrehajtani, hogy az ne veszélyeztesse az utasokat és a közlekedés többi résztvevőjét, valamint a 93-as pontban foglaltak teljesüljenek.

A járművet a járművezetőnek elhagynia az alábbi esetekben szabad:

- Végállomáson tartózkodási idejében.
- Műszaki pihenő (reggeli- illetve vacsorakiállítás) idején.
- Műszaki hiba esetén utasításra.
- „Hidegváltásnál”
- Rendkívüli esetben.

A járműelhagyásnál a járművezető köteles gondoskodni a jármű biztonságos rögzítéséről. A jármű vezetőfülkéjét a cég vagy társaság szabályozása alapján köteles zárni, annak érdekében, hogy a járművet illetéktelen személy el ne indíthassa.

109. Testzárlat

Testzárlatos járműnek kell tekinteni azt a járművet, amelyik testzárlat jelző berendezéssel rendelkezik, és a műszer jelzése testzárlatot jelez a műszerfalon, vagy testzárlat jelzővel nem rendelkező járműnél a műszeres vizsgálat az előírt határértéket meghaladja.

Járművel csak a testzárlatot jelző ellenőrző műszerrel végrehajtott vizsgálat után lehet forgalomba állni. A testzárlat ellenőrzését a helyi utasításban kell szabályozni.

Amennyiben a járművezetővel utas vagy más személy közli, hogy a járműhöz hozzáérve áramütés érte, akkor a járművet testzárlatosnak kell tekinteni, és a következők szerint kell eljárni.

- A járművön tartózkodókat értesíteni kell, hogy a járműről csak külön engedéllyel szállhatnak le.
- A jármű erősáramú berendezéseit azonnal ki kell kapcsolni.
- Az áramszedő kezelő rudat a járdára kell dobni, a járműről páros lábbal le kell ugrani.
- Az áramszedőket le kell húzni.

Ezt követően az utasok leszállását a 93-as pont harmadik bekezdésének betartásával kell biztosítani.

Az áramütésre panaszkodó személlyel kapcsolatosan a személyi sérüléssel baleset esetére vonatkozó szabályok szerint kell eljárni.

Az eseményt be kell jelenteni a forgalom irányításért felelős szervezetnek, és a továbbiakban utasítása szerint kell eljárni. Testzárlatos járművet csak vontatással szabad mozgatni, kivéve zárt telephelyen, melynek módját telepi technológiai utasításban kell szabályozni.

110. Járműhiba

A jármű bármilyen műszaki hibája esetén, amely a jármű biztonságos továbbhaladását nem teszi lehetővé, vagy az utazóközönségre balesetveszéllyel jár, a 109-es pontban foglaltak figyelembe vételével meg kell állni, és a hibát be kell jelenteni a forgalomirányításért felelős szervezetnek. Továbbiakban utasítása szerint kell eljárni.

Mozgásképtelen, forgalmi akadályt képező járműnél minden elvárható meg kell tenni az akadály megszüntetése érdekében, de a forgalmi akadály elhárításánál a munkavédelmi előírásokat be kell tartani.

111. Eljárás késés esetén

A forgalmi járatként közlekedő jármű vezetője a menetrendhez viszonyított - bármilyen ok miatt bekövetkezett - késést jelenteni köteles a forgalomirányításért felelős szervezetnek, amennyiben az a helyi szabályozásban meghatározott mértéket meghaladta.

A forgalmi késés esetén a forgalomirányításért felelős szervezet jogosult a beavatkozásra, amelyet a járművezető köteles végrehajtani. Utasításra a járművezető írásos jelentést köteles készíteni az eseményről a szolgálati felettesének.

112. Eltérés az előírt útvonalról

A forgalmi járatként közlekedő járművek végállomásait és útvonalát a cég vagy társasági előírások határozzák meg. Attól csak akkor szabad eltérni, ha a járművezetőt erre feljebbvalója utasítja, vagy utasítás nélkül, ha azt olyan akadály teszi indokolttá, amely csak az útvonalról való eltéréssel kerülhető ki.

Önjáró trolibuszok forgalmi akadály esetén az ilyen esetekre kijelölt útvonalon közlekedhetnek akkor is, ha a felettes szervezettel kapcsolatot létesíteni nem lehet. Ebben az esetben utólag kell jelentést tenni. Az előírt útvonalról történő eltérésnél a 28-as pontban foglaltakat be kell a jármű vezetőjének tartani.

Az útvonalról való eltérésről - még az eltérés előtt - az utasokat tájékoztatni kell.

Ha az eltérés következtében igénybe vett útvonalon a járművezetőnek nincs kellő helyismerete, akkor úgy kell vezetnie a járművet, hogy a helyismeret hiánya miatt ne veszélyeztesse a társaság anyagi eszközeit, illetve a közlekedés más résztvevőit.

113. Közlekedés vízzel elöntött útesten

Vízzel elöntött útesten csak olyan sebességgel szabad közlekedni, hogy a felcsapódó víz a közlekedés más résztvevőit ne zavarja. A víztócsákat ki kell kerülni, amennyiben ez nem lehetséges, a jármű sebességét csökkenteni kell annyira, hogy a jármű elektromos berendezésire, gyalogosokra a kerék által kiszorított víz ne csapódjon fel.

Ha a víz magassága miatt nem lehet meggyőződni a vízzel elöntött részen való áthaladás veszélytelenségéről (útbeszakadás veszélye), továbbhaladni nem szabad. Az eseményről a forgalomirányításért felelős szervezetet azonnal értesíteni kell.

114. Tűz a járművön

Ha a járművön tűz keletkezett, vagy egyéb körülményekből (pl. sűrű füst) tűz veszélyére lehet következtetni, azonnal meg kell állni, valamennyi utastéri ajtót ki kell nyitni, és az utasokat fel kell szólítani a jármű elhagyására. A járműnek mind az erősáramú, mind a gyengeáramú berendezéseit ki kell kapcsolni. Az utasok biztonságba helyezése után a jármű áramszedőit le kell húzni.

A tűz jelzésére késedelem nélkül intézkedni kell, majd a helyszínen igénybe vehető tűzoltó készülékkel haladéktalanul meg kell kezdeni a tűz oltását.

A tűzoltóságot, illetve a műszaki szakszolgálat illetékesét a helyszínen meg kell várni még akkor is, ha időközben a tüzet a rendelkezésre álló eszközökkel sikerült eloltani. A járművet üzembe helyezni, azzal elindulni csak a tűzoltóság vagy a műszaki szakszolgálat illetékesének engedélyével szabad. Amennyiben a járművezető a tűzoltó készüléket segítségnyújtás céljából használta, köteles intézkedést kérni a forgalomirányításért felelős szervezettől a készülék cseréjére, melyről szolgálat végeztekor jelentést köteles írni.

115. Utas rosszullete

Ha a járművezető utas rosszulletéről szerez tudomást, vagy arról értesítik, a járművet azonnal meg kell állítania, és orvosi segítséget kell hívnia. Ha a helyszínen orvos nem tartózkodik, de a járművön van beépített hírközlő berendezés, akkor a forgalomirányításért felelős felettes szervezetet, ha ilyen berendezés nincs, akkor a lehető legrövidebb időn belül (mobiltelefon, taxi, URH, CB, stb.) a mentőszolgálatot kell értesíteni.

116. A jármű rongálása, utasterének a beszennyezése

Ha a járművezető a jármű rongálását vagy beszennyezését észleli, vagy arról értesítették, akkor a rendelkezésére álló hírközlő eszközzel (URH, AVM, GPS) a forgalomirányításért felelős szervezetnek tájékoztatást kell adni, lehetőleg úgy, hogy a cselekményt elkövető ezt ne hallja, és intézkedni kell hatóság kiértesítéséről.

A jármű vezetőjének ilyen cselekedet észlelésekor úgy kell eljárni, hogy a konfliktus helyzet másokra nézve további veszélyt ne jelentsen. Törekedni kell személyleírás, illetve későbbi azonosíthatóság érdekében, a rongálást, vandál cselekményt okozó személy megfigyelésére.

Járművezető fizikai kényszerrel szemben sem alkalmazható.

Ha a jármű rongálódásának következtében személyi sérülés is történt, akkor a személyi sérülésre vonatkozó szabályozás szerint kell eljárni.

Ha a jármű rongálódása olyan mértékű, hogy az utasok szállítása biztonságosan tovább nem végezhető, akkor az utasokat le kell szállítani, és a járművel a végállomásig kell közlekedni, ahol intézkedést kell tenni a rongálódás kijávitására, vagy a jármű telephelyre történő beállítására.

Ha a jármű szennyezettsége olyan (undort keltő), hogy az utasok szállítása nem engedhető meg (a szennyezés az utasokra áterjedhet), akkor az utasokat le kell szállítani, és a járművel a végállomásig kell közlekedni, ahol intézkedést kell tenni a takarításra, vagy a forgalomirányításért felelős szervezettől intézkedést kell kérni, a jármű telephelyre történő beállítására.

A jármű mindennemű rongálódásáról írásos jelentést kell készíteni. A hatósági feljelentésről a munkáltatói jogkörgyakorló köteles intézkedni.

117. A jármű vontatása

Amennyiben a járművet bármely ok miatt a telephelyre, vagy javítási helyre vonatni kell, az alábbi előírásokat kell betartani:

- A vontatott járművön csak olyan járművezető végezhet járművezetői feladatot, aki legalább 1 éves gyakorlattal rendelkezik az adott járműkategóriára.
- A csatolásra a járművezető megfelelő munkavédelmi és baleseti oktatást kapott, és rendelkezik az előírt munkavédelmi felszereléssel.

A továbbiakban az idevonatkozó KRESZ előírások az irányadók.

V I I I . F E J E Z E T

Az utasításban használt fogalmak meghatározása, értelmezése.

118. Műszaki kifejezések

Áramszedő: Biztosítja a felsővezeték és a jármű elektromos berendezései között az elektromos kapcsolatot. Lehetőséget ad a felsővezetéken levő jelzők működtetésére és a váltók állítására.

Áramszedő lehúzó berendezés: Olyan berendezés, amely a felsővezeték bármely okból elhagyó áramszedőket mechanikus úton, a felsővezeték magassága alá húzza.

Biztonsági berendezések: Minden olyan műszaki berendezés, amely hatósági előírás, vagy a jármű fejlesztések során kerül kialakításra, és az utasok vagy a közlekedés biztonságát szolgálják.

Utastér: A járműszerkevény falai és a vezetőfülke elhatárolható elemei által lezárt térrész, melynek rendeltetésszerű feladata az utasok elhelyezése.

Vezetőfülke: A jármű vezetésére kialakított, a vezetéshez szükséges berendezéseket magába foglaló olyan térrész, amely az utastértől válaszfallal el van különítve.

Üzemi fék: Olyan fékpedállal vezérelt, két vagy három körös fékrendszer, ami a jármű kerekeit közvetlenül fékezi. A teljes terhelt trolibuszt 60 km/h sebességről legalább 5 m/s² átlagos legnagyobb lassulással képes megállítani.

Rögzítő fék: A teljesen terhelt járművet 20%-os (csuklós járművet 12%-os) lejtőn vagy emelkedőn tartósan és biztonságosan állva tartja. Betölti a biztonsági fék funkcióját, ha a teljes terhelt járművet 60 km/h sebességről legalább 2,5 m/s² átlagos legnagyobb lassulással megállítani képes. A rögzítő fék a jármű kerekeit közvetlenül fékezi.

Rugóerő-tárolós fék: Kettős működtetésű fék. A fékkamrára a fékpedállal kivezérelt nyomás az üzemi fék funkcióját, míg a rugóerő a rögzítő fék (vagy biztonsági fék) funkcióját látja el. A kézifék szeleppel a fékhengerből történő nyomás elengedéssel a rugó hozza működésbe a kerékféket. Egyes típusoknál hiba esetére vészoldó szeleppel van ellátva.

Megállófék: Megállás után, a fékpedál felengedésekor, a menetpedál működtetéséig egy elektro-pneumatikus szelepen keresztül a hajtott tengely fékkamrájára nyomást vezérel, ezzel megakadályozza a jármű el-, illetve visszagurulását. A teljes terhelt járművet max. 5%-os lejtőn képes állva tartani. Az álló jármű esetén a nyitott ajtóval való elindulást tiltja.

Hiba esetére vészoldó nyomógombbal vagy kapcsolóval van ellátva.

Villamos ellenállás fék: Az üzemi fékpedállal történő működtetések a villamos hajtómotorban fejlődő áram az ellenállásokon hővé alakul. Tartós fékként $1,5-2 \text{ m/s}^2$ lassulást biztosít a járműnek 15 km/h -nál nagyobb sebességnél.

ABS: Blokkolásgátló berendezés. Az üzemi fékezés során a kerékkék munkahengerre kivezérelt nyomás csökkentésével megátolja, hogy a jármű valamelyik kereke megcsússzon.

ASR: Kipörgés gátló berendezés. A jármű gyorsításakor a kipörgő kerék megfékezésével biztosítja síkos úton az elindulást, illetve az oldalra csúszás mentes haladást.

AVM: Automatikus vonali megfigyelő rendszer. A vonalhálózaton elhelyezett érzékelők segítségével a jármű tartózkodási helye a forgalomirányító központban azonosítható. A rendszeren a járművezető és a forgalomirányító központ rádiókapcsolatot tart. Bejelentkezés után a rendszer automatikusan azonosítja a járművet és a viszonylatot.

URH: Zárt láncú rádióhálózat, melyen a járművezető kapcsolatot tart a területi forgalomirányító diszpécserrel. Bejelentkezés után a rendszer azonosítja a járművet és a viszonylatot.

CB: Zárt láncú trónkólt rádió hálózat, melyen a zavarelhárító járművek egymással és a telephelyi diszpécserrel kapcsolatot tartanak.

GPS: Műholdas járműkövető rendszer, amivel a jármű bárhol beazonosítható. A rendszeren keresztül a jármű automatikus hibaüzenetet küldhet.

Járműhiba: A jármű műszaki meghibásodásai forgalmi szempontból az alábbiak lehetnek:

1. Rendellenesség (A jármű a telephelyre állásig forgalomban maradhat.)
2. Meghibásodás (Utások a végállomásig szállíthatók.)
3. Üzemképtelenség (Utások nélkül a végállomásig közlekedhet.)
4. Mozgásképtelenség (Balesetveszélyes, nem haladhat tovább.)

Testzárlat: Testzárlatos a jármű, ha a kocsiszekrény és a „föld” között a szigetelési ellenállás kisebb, mint $5 \text{ m}\Omega$, vagy a szivárgó áram $0,6 \text{ mA}$ -nél nagyobb, illetve ha a jármű beépített szigetelésvizsgáló rendszere ezt jelzi.

Vezérlőkapcsoló: A vezetőfülkében elhelyezett kapcsoló készülék, amellyel a járművezető a menetáramot, illetve a fékezést közvetve be-, vagy kikapcsolja.

Felsővezeték: Áramszedővel ellátott járművek energia ellátását biztosító vezeték rendszer mely az úttest felett felfüggesztve helyezkedik el.

Összeágazás: Két különböző irányból érkező felsővezeték pár összecsatlakozása, ahol a különböző polaritású vezetékek a csatlakozásnál villamosan egymástól el vannak szigetelve.

Előérintkező: A váltó előtt kiképzett, a felsővezetékre szerelt váltó állító áramkörét megjelölő előérintkező. Az előérintkező alatt járművel menetparancs, vagy a vezetőfülkében elhelyezett váltóállító kapcsolásával lehet biztosítani a váltó megfelelő irányba történő állítását.

Ugratás: Felsővezeték hiba esetén, a hiba helyén átguruló jármű áramszedőjének, más személy által áramszedő lehúzó rúddal történő lehúzása, és visszahelyezése.

119. Ügyrendi megnevezések:

Cég vagy társaság: A trolibuszokat üzemeltető Részvénytársaság, vagy Kft.

Cég vagy társaság vezetési rendszere: A trolibuszokat üzemeltető cég vagy társaság mindenkor érvényben levő vezetési rendszerét kell érteni.

A társaság vezetési rendszerén belül meghatározott szakterület: Az a szakszolgálat, amelyik a cég vagy társaság vezetési rendszerében az adott feladat végrehajtásáért meg van nevezve.

Forgalomirányítási felettes szervezet: Az a felettes szervezeti egység, amely a Szervezeti és Működési Szabályzat alapján forgalmi ügyekben intézkedési, utasítási és ellenőrzési joggal rendelkezik.

Szervezeti egység:(munkahely) Az az egység, ahova a munkavállaló állományilag tartozik.

Szolgálati hely: Az a terület, ahol a munkavállaló tényleges munkafeladatokat lát el.

Telephely: A társaság kezelésében levő olyan, közforgalom számára meg nem nyitott, zárt terület, ahol a járművek tárolása, karbantartása, javítása történik.

120. Munkaköri megnevezések:

Feljebbvaló: A társaság irányítását ellátó vezetők, akik rendelkezési vagy intézkedési joggal rendelkeznek.

Szervezeti egység vezető: A társaságon belül önálló gazdálkodással rendelkező egység egyszemélyi vezetője.

Szolgálati hely vezető: A szervezeti egységen belül az adott szakterület vezetője.

Szolgálati felettes: Az a közvetlen vezető, aki az adott szolgálati helyen a szolgálattal összefüggő feladatokat meghatározza, végrehajtja, ellenőrzi.

Diszpécser: Operatív irányítást ellátó munkavállaló, akivel a járművezetők közvetlen kapcsolatot tartanak.

Járművezető: Az a munkavállaló, aki a trolibuszt ténylegesen vezeti. A gyakorlati oktatás ideje alatt az oktató minősül járművezetőnek.

121. Munkajogi megnevezések:

Munkáltatói jogkörgyakorló: Az a felettes vezető, aki a munkavállalóval szembeni munkáltatói jogokat érvényesíti.

Munkavállaló: Az a személy, aki a társasággal munkajogi kapcsolatban áll.

Tartalomjegyzék

I . F E J E Z E T	- 2 -
Az utasítás tartalma, hatálya, jóváhagyása, módosítása, kezelése, értelmezése.....	- 2 -
1. Az Utasítás tartalma	- 2 -
2. Az Utasítás hatálya és ismerete	- 2 -
3. Felügyeleti hatóságok	- 2 -
4. Az Utasítás jóváhagyása, kiadása, módosítása, hatálytalanítása	- 2 -
5. Az Utasítás kezelése.....	- 2 -
6. Végrehajtási Utasítás kiadása	- 2 -
7. Kezelési szabályzat kiadása	- 2 -
8. Az Utasítás rendelkezéseinek értelmezése	- 2 -
I I . F E J E Z E T	- 3 -
JELZÉSEK.....	- 3 -
9. Indító jelzők	- 3 -
10. Elektromos állítású váltók jelzései:	- 3 -
11. Megállóhely jelzőablak	- 4 -
12. A járműveken alkalmazott hatósági jelzések	- 4 -
13. Az üzemeltető által állandó jelleggel alkalmazható jelzések	- 4 -
14. A járatokra vonatkozó külső jelzések	- 4 -
15. A jármű utasterében levő jelzések.....	- 4 -
I I I . F E J E Z E T	- 4 -
Általános rendelkezések	- 4 -
16. A forgalmi szolgálat irányítása és ellenőrzése	- 4 -
17. A trolibusz járművezetés feltételei	- 5 -
18. Önjáró képességgel rendelkező trolibusz járművezetésének feltételei	- 5 -
19. Trolibusz járművezető képzés	- 5 -
20. Társasági igazolás	- 5 -
21. Trolibusz járművezetői engedély	- 5 -
22. A járművezetés gyakorlása	- 5 -
23. Munkamódszer-átadó képzése.....	- 5 -
24. A járművezetéshez szükséges egyéb okmányok	- 5 -
25. Időszakos orvosi vizsgálat	- 6 -
26. Pályaalkalmassági vizsgálat, rendkívüli pályaalkalmassági vizsgálat	- 6 -
27. Magatartás forgalmi szolgálat ellátása közben	- 6 -
28. Magatartás az utazó közönséggel szemben	- 6 -
29. Utazási feltételek, jegyárusítás, jegyellenőrzés a járművön	- 7 -
30. Személy kizárása az utazásból.....	- 7 -
31. Talált tárgyak kezelése.....	- 7 -
32. Utas kárigénye.....	- 7 -
33. A szolgálati beosztás	- 7 -
34. Vezetésre káros hatású szerek fogyasztása, munkára képtelen állapot	- 8 -
35. Munkára alkalmatlan állapot	- 8 -
36. Dohányzás.....	- 8 -
37. Egyen vagy formaruha viselése.....	- 8 -
38. Szolgálat megkezdése	- 8 -
39. Szolgálat átadása-átvétele, befejezése	- 8 -
40. Szolgálati hely elhagyása	- 9 -
41. Rendelet, rendelkezések tudomásul vétele	- 9 -
42. Utasítások kiadása és végrehajtása, sérelmesnek vélt utasítás, szolgálati út.....	- 9 -
43. Szolgálati titok.....	- 9 -
44. Rosszullét szolgálat ellátása közben	- 10 -
45. Megbetegedés, távollét	- 10 -
46. Felelősség	- 10 -
47. Képzés, vizsga, továbbképzés, oktatás, pótképzés	- 10 -
I V . F E J E Z E T	- 10 -
Menetrend, járatok megnevezése.....	- 10 -
48. Forgalmi járatok	- 10 -
49. Menetrend	- 10 -
50. Menetrendi alapadatok	- 11 -
51. Szolgálati beosztás	- 11 -
52. Indítási okmány	- 11 -
53. Menetrend betartása	- 11 -

54.	Rendkívüli járatok	- 11 -
V . F E J E Z E T		- 12 -
Trolibusz felsővezeték rendszer		- 12 -
55.	Trolibusz felsővezeték	- 12 -
56.	Felsővezeték keresztezés, szigetelés, váltók	- 12 -
57.	Váltók állítása	- 12 -
58.	Áthaladás a váltó alatt	- 12 -
V I . F E J E Z E T		- 13 -
Járműberendezések kezelése, használata		- 13 -
59.	A járművek műszaki állapota	- 13 -
60.	Áramszedő és kezelése	- 13 -
61.	Áramszünetjelző	- 13 -
62.	Járművek világítása	- 14 -
63.	Kormányberendezés	- 14 -
64.	Kerekek és gumibroncsok	- 14 -
65.	Segédüzemű berendezések	- 14 -
66.	Sűrített levegős berendezések	- 14 -
67.	Fékezés	- 15 -
68.	Üzemi fék	- 15 -
69.	Biztonsági fék	- 15 -
70.	Rögzítőfék (kézi fék)	- 15 -
71.	Kiegészítő fékek	- 16 -
72.	Vezetőfülke	- 16 -
73.	Visszapillantó tükör	- 16 -
74.	Indulásjelző berendezés	- 16 -
75.	Védőfüggöny	- 17 -
76.	Utastéri ajtók	- 17 -
77.	Leszállásjelző	- 17 -
78.	Vészjelző	- 17 -
79.	Kerékkitámasztó ékek	- 17 -
80.	Hangerősítő berendezés	- 17 -
81.	Jegyérvényesítő és jegyárusító készülékek	- 18 -
82.	Fűtő- szellőző berendezések	- 18 -
83.	Páramentesítő, ablaktörlő	- 18 -
84.	Biztosítók	- 18 -
85.	Vezérlőkapcsoló	- 18 -
86.	Túláram és vezérlőáram kapcsolók, irányváltó	- 18 -
V I I . F E J E Z E T		- 18 -
A járművek közlekedése		- 18 -
87.	Szolgálatba jelentkezés	- 18 -
88.	Járművek átvétele, elindulás a telephelyről	- 18 -
89.	Beállítás a telephelyre	- 19 -
90.	Jármű átadás- átvétel a váltás helyén	- 19 -
91.	Felszállási helyre történő beállítás	- 19 -
92.	Megállás a megállóhelynél	- 19 -
93.	Utások le és felszállása	- 19 -
94.	Elindulás	- 20 -
95.	Eljárás mozgásukban, látásukban korlátozott utasok esetén	- 20 -
96.	Engedélyezett sebességek	- 20 -
97.	Közlekedés az úton	- 21 -
98.	Járművezetői jegyárusítás és jegyellenőrzés	- 21 -
99.	Végállomások	- 21 -
100.	Hírközlő berendezések	- 21 -
V I I I . F E J E Z E T		- 21 -
Üzemzavarok, rendkívüli események		- 21 -
101.	Rendkívüli esemény	- 21 -
102.	Bejelentési kötelezettségek	- 22 -
103.	Baleseti helyszínelés	- 22 -
104.	A felelősség rendezése	- 22 -
105.	Járművezetői jelentés közlekedési balesetről	- 22 -
106.	A jármű továbbhaladását akadályozó körülmények	- 23 -
107.	Felsővezeték hiba, szakítása, áramszedő kiugrás, áramszünet	- 23 -
108.	Félreállítás, járműelhagyás	- 23 -

109.	Testzárlat	- 24 -
110.	Járműhiba	- 24 -
111.	Eljárás késés esetén.....	- 24 -
112.	Eltérés az előírt útvonalról.....	- 24 -
113.	Közlekedés vízzel elöntött útesten.....	- 24 -
114.	Tűz a járművön	- 24 -
115.	Utasszulléte	- 25 -
116.	A jármű rongálása, utasterének a beszennyezése.....	- 25 -
117.	A jármű vontatása	- 25 -
 I X . F E J E Z E T		- 25 -
Az utasításban használt fogalmak meghatározása, értelmezése.....		- 25 -
118.	Műszaki kifejezések	- 25 -
119.	Ügyrendi megnevezések.....	- 26 -
120.	Munkaköri megnevezések:.....	- 26 -
121.	Munkajogi megnevezések:	- 26 -